БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган.

№ 234 (8759)
ОКТЯБРИИН 3
ПЯТНИЦА
1958 он

Сэн 20 мүнгэн

КПСС-эй Ростовско обкомдо, облгүйсэдкомдо

Гүрэндэ 136 миллион пүүд таряа худалдаха гэһэн социалистическэ уялгаяа дүүргэжэ, ехэ амжалта туйлаһантай, областиинь Ленинэй орденоор шагнагдаһантай дашарамдуулан, Ростовско областиин колхознигуудые, совхоз, РТС-үүдэй хүдэлмэришэдые, партийна, советскэ, комсомольско хүдэлмэрилэгшэдые, бүхы ажалшадые КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, ССР Союзай Министрнүүдэй Совет амаршална.

КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, ССР Союзай Министрнүүдэй Совет хадаа хүдөө ажахын үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудые хүгжөөлгөөр саашадаа амжалта туйлахыень Ростовско областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ хүсэхэ зуураа, хүн зониие эдеэ хоолоор, хүнгэн промышленностиие түүхэй эдээр элбэг дэлбэгээр хангахын тулада манай орон дотор ороохо таряа, мяха, һү, ноохо болон хүдөө ажахын бусад продуктнуудые бүри ехээр абадаг болохо хэрэгтэ тэдэнэр щэн зоригтойгоор ажаллажа, шэнэ туһа нэмэри оруулха гэжэ найдажа байһанаа элирхэйлэн мэдүүлнэ.

КПСС-эй Центральна Комитет **СССР-эй Верховно Соведэй Президиум** **СССР-эй Министрнүүдэй Совет**

Хүдөөгэй фельдшерскэ пункт

…ммунистическэ партии, Советправительствомнай арад зо…тоо элүүрые хамгаалхын тула …үргэлжэ анхарал оролдолго …жа байдаг. Республика до…й курортнууд, санаторинууд, …алтын гэрнүүд, амбулатори… больницанууд болон меди…э бусад пунктнууд хүн зоной …рые хамгаалха хүндэтэй хэрэг…жал хүдэлмэреэ зорюулна. …й орон дотор медицинскэ ту…ижа түлөөһэгүйгөөр үзүүлэг… байна. Мэргэжэл шадаба… бэрхэ врачууд, хирургнууд, …ьшернүүд, акушернүүд болон …инскэ бусад хүдэлмэрилэг…арадай элүүрые сахина. Элдэб …оньһон медицинскэ түхеэрэл…приборнууд, шэнэ шэнэ эм до… мүнөө үргэнөөр хэрэглэгдэдэг …хой.

…адай элүүрые сахиха хэрэгтэ …инскэ дунда шатын хүдэлмэ…шэд—фельдшернүүд, акушер… ехэ үүргэ дүүргэнэ. Тэдэнэр …городуудташье, хүдөө нюта…ташье хүн зониие аргалха, эм… санитарно-һэргылэмжын хү…эри ябуулха талаар ашатай …тай ажал хэнэ. Республика до…й һайнаар хүдэлдэг фельд…э пунктнууд яһала олон.

…э талаар Түнхэнэй аймагай …Мүрэнэй фельдшерскэ пунк… хүдэлмэриие онсо тэмдэглэхэ …тэй. Тус пунктда үнэн сэхэ …арaa арад зонойнгоо дунда …тэй болоһон фельдшер Кон…тин Трофимович Глянко үни… хүдэлнэ. Хорёод жэл соо …дшерээр хүдэлхэ зуураа, нүхэр …ко арадай элүүрые сахиха хэ… бүхы хүсэ шадалаа, мэргэ… шадабаряа гамнангүй зорюул…

…льдшерскэ пунктын участог…родог эндэхи Ленинэй нэрэм… колхозой центрһээ гадна, тус …гой бригадануудаар, холын … гүүртэнүүдээр хододоо яба…ннэлгэ аргалгын, элдэб үбшэ… һэргылэн зайсуулгын хүдэлмэ…һайнаар эрхилдэг юм. Энэ нүхэр …бүхэндэ орожо, бүхы хүн зо… бэеын элүүрые шалгажа, саг … хүнүүдтэ һэргылэмжын та… хэдэг, үбшэнтэндэ таараха …нь үгэдэг байна. Константин …мович үдэр һүниие илгангүй, … хүйтэниие мэдэнгүй үбшэн… түрүүшын захяагаар ошожо, …мжа үзүүлдэг байна. Илан… һургуулиин үхибүүдэй бэеые шалгажа, һургуулиин гигиенэ …р сахюулна. Гадна туһалуул… ерэһэн хүнүүдтэ энэрхы на…йгаар хандажа, ехэ ханалга…р үбшэн тухайнь һуража, …ень зүбөөр таняад, аргалдаг …лтай.

…Мүрэнэй фельдшерскэ пункт …газаагүй сэбэр, эмхи гурим…элдэб плакат, зурагуудаар …зонхой, хүнэй уншажа, досоо…лдуужа абамаар элдэб зааба… ханаарнь бэшэгдэнхэй, хэ…нсануудынь һайнаар хэгдэн…байдаг.

…эр Глянко колхознигуудай … политическэ, ойлгууламжын …эри ябуулалсадаг, медици…элдэб асуудалнуудаар лекци, …дөө хэдэг юм. Ниитын хүдэл…э эдэбхитэйгээр хабаададаг …а энэ нүхэр аймагайнгаа ме…скэ хүдэлмэрилэгшэдэй проф… комитедэй гэшүүн боложо …даһан байна. Константин …мовичын үбсүүндэ «Арадай …ые сахилгын отличник» гэһэн … яларна. Эрхим жэшээтэ …йнь түлөө республикын Элүү…сахиха министерство, КПСС-эй … болон аймгүйсэдком нүхэр …ое Хүндэлэлэй грамотаар хэ…ин шагнаһан юм. Ажалшадай … найдабарида хүртэжэ, энэ … Тоорын сомоной Соведэй де…ар һунгагдаа һэн.

… Түнхэнэй аймагай Хойморой …шерскэ пунктда хүдэлдэг нүхэр Емельянова, Заиграйн аймагай Илькинскэ механизаторнуудай һургуулиин дэргэдэхи фельдшерскэ пунктда хүдэлдэг нүхэр Никонова болон бусад фельдшернүүд ажалдаа харюусалгатайгаар хандажа, арад зоной дунда хүндэтэй болонхой. Нүхэр Глянко болон бусад түрүү фельдшернүүдэй дүй дүршэл дээрэһээ ямар тобшолол хэхэ шухалаб гэбэл, бүхы фельдшернүүд, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд һайнаар хүдэлжэ, ажалдаа эрхим амжалта туйлажа шадаха арга боломжотой байна.

Гэхэ зуура республикымнай зарим фельдшерскэ пунктнууд үшөөл муугаар хүдэлмэрилнэ. Эмхи гуримгүйгөөр ажаллажа, хүдэлхэ сагтаа хаалтатайшье байдаг ушар яһала үзэгдэнэ. Холын гүүртэ, фермэ дээрэ, таряан ажал дээрэ хүдэлжэ байдаг колхознигуудта, совхозой хүдэлмэришэдтэ медицинскэ туһаламжа илангаяа хангалтагүйгөөр үзүүлэгдэнэ. Колхозууд болон совхозуудта хүдэлдэг зарим фельдшернүүд фермэ, гүүртэнүүд дээгүүр ажаллагшадые эрьежэ ябадаггүй, ехэнхи сагаа гэртээ һуужа үнгэргэдэг, хүн зондо хэрзэгы шэрүүнээр хандана. Мүн арад зоной дунда санитарна пропаганда, һэргылэмжын хүдэлмэри муугаар ябуулдаг, ниитын хүдэлмэридэ хабаадалсадаггүй юм.

Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлдэг фельдшер Лубсанова өөрынгөө уялгые һайнаар дүүргэнэгүй. Энэ фельдшер ажалшадай дунда санитарно-һэргылэмжын хүдэлмэри ябуулнагүй, нарай үхибүүдые гэр гэртэнь эрьежэ, медицинскэ туһаламжа үзүүлжэ байха уялгатай аад, энээндэ анхаралаа хүсэд хандуулнагүй. Тиимэһээ зарим түрэлхид үхибүүдээ фельдшер Лубсановада саг дары үзүүлдэггүй, үхибүүдтээ эдеэ хоолыень зүб мүрөөр бэлдэжэ шададаггүй байна. Харин аймагай элүүрые сахиха таһаг иимэ дутагдалыень мэдэжэ байгаад, хэмжээ абанагүй. Хориин аймагай Зүүн Асын пунктын фельдшер Кокорина айл бүхэндэ ябажа, хүн зоной бэеын элүүрые шалгадаггүй, хэһэн ажалдаа хайша хэрэгээр хандадаг, хэтэрхэдээ ажалаа хаяад, Улан-Удэ орожо ерэһэн байна. Иимэ ябадалые саашадаа тэсэхын аргагүй.

Арад зонойнгоо элүүрые сахигша медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд республикынгаа бүхы ажалшадтай хамта КПСС-эй ээлжээтэбэшэ XXI съезд зарлаха тухай партиин ЦК-гэй сентябриин Пленумэй тогтоолые баяр баясхалантайгаар хүлеэжэ абаба. Тэдэнэр ажал хүдэлмэридөө эрхим амжалта туйлажа, тус съездые угтаха уялгатай.

Коммунизм байгуулагша совет арадай бэеын элүүрые сахиха гээшэ тон хүндэтэй хэрэг мүн. Хүдөөгэй фельдшерскэ пунктнуудай хүдэлмэрилэгшэд энэ шухала хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа, мэргэжэл шадабаряа зорюулха ёһотой.

Мүнөө үедэ республика доторнай гурбан жэлэй соёлой добтолго эхилэнхэй. Медицинскэ бүхы хүдэлмэрилэгшэд, тэрэ тоодо хүдөөгэй фельдшернүүд энэ үе соо ажал хүдэлмэреэ эрид һайжаруулжа, арад зонойнгоо эрилтые бүри һайнаар дүүргэхэ уялгатай. Тэрэшэлэн медицинскэ эмхи зургаануудай гэр байшангуудые бариха хэрэгтэ колхозууд болон совхозууд эдэбхитэйгээр хабаадалсаха зэргэтэй.

Нютагуудтахи партийна болон советскэ органууд медицинскэ эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ анхаралаа табижа байха, тэрэниие эрид һайжаруулхые оролдохо, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдтэ али болохоор туһалха, тэдэниие политическэ талаарнь хүмүүжүүлхэ, мүн мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэ тухайнь анхарха зорилготой.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Ростовско областиие Ленинэй орденоор шагнаха тухай

Ороохо таряа, хүдөө ажахын бусад продуктнуудые бүри ехээр аба… Ростовско областиин ажалшадай элитэ ехэ амжалта туйлаһанай … 1958 ондо 136 миллион пүүд таряа гүрэндэ худалдаха социалис…э дээгүүр уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэһэнэйнь түлөө **Ростовско областиие Ленинэй** орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1958 оной октябриин 1.

РОСТОВСКО ОБЛАСТИИН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУД 136 МИЛЛИОН ПҮҮД ТАРЯА ГҮРЭНДЭ ТУШААБА

Доной хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд 87 миллион пүүд таряа худалдаха түсэбтэй байһан аад, сентябриин 20 хүрэтэр 120 миллион пүүд таряа худалдаһан байгаа. КПСС-эй XXI съездын хүндэлэлдэ зорюулан, областиин колхоз, совхозууд 15 миллион пүүд ороохо таряа, 5 миллион пүүд кукуруза гүрэндэ нэмэжэ худалдаха гэһэн уялга абаһан байна.

Октябриин 1 хүрэтэр бэлэдхэлэй пунктнуудта 136 миллион пүүд ороохо таряан тушаагдаа. Энэнь түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 49 миллион пүүдээр, 1953 ондо бэлэдхэгдэһэн тарянда орходоо гурба шахуу дахин ехэ байна. Гүрэндэ таряа худалдалга үргэлжэлһөөр.

Партиин XX съездын шиидхэбэри бэелүүлэн

1956 оной февральда партиин XX съездын гаргаһан түүхэтэ шиидхэбэринүүд соо манай ороной коммунизм тээшэ хурдан түргэнөөр хүгжэхэ асари ехэ программа табигдаа һэн. Илангаяа хүдөө ажахые эрид хүгжөөхэ тухай тэдэ шиидхэбэринүүд соо онсолон тэмдэглэгдэһэн байна.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозойхид (Сэлэнгэ) партиингаа гаргаһан шиидхэбэриие бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө шанга тэмсэл хэжэ, ехэ амжалта туйлаа. Тус колхоз ганса аймаг соогоо бэшэ, харин республика дотороо эгээ томо колхозуудай нэгэн юм. Олон һалбарита энэ ажахын гол һалбаринь мал ажал, хони үсхэбэрилгэ гээшэ. Тиимэһээ колхознигууд хониной ажалые хүгжөөхэ, ашаг олзыень дээшэлүүлхэ тухайда ехэ анхарал табидаг. Партиин XX съездын урда тээ, 1956 оной январиин 1-дэ 20 мянга гаран хонитой байһанаа, мүнөө 32 мянган толгойдо хүргөө. Тиин хониной тоо толгой нэгэ хахад дахин олошоруулагдажа, үүлтэрынь һайжаруулагдаа. Үнгэрһэн энэ туршада хонин бүриһөө бүхы дээрээ 2-һоо үлүү дахин ехэ ноохон хайшалагдадаг болоо. Мүн хонин ажалһаа абтадаг олзо доход ажахыһаа ородог бүхы олзын 60 процентнь болгогдоо.

Эбэртэ бодо мал үсхэбэрилхэ түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ байнхай. Хоёр жэлэй туршада (1956—57 онууд) үнеэн бүриһөө һү һаалга 2 дахин дээшэлүүлэгдээд, 1690 литртэ хүргэгдэһэн байна.

Жэлһээ жэлдэ колхозой ажахын бусадшье һалбаринууд хүгжөөгдэнэ. Артелиинь хүдөө ажахын продуктнуудые жэл бүри, улам ехээр гүрэндэ худалдана. Съездһээ хойшо 1955,5 центнер ноохон, 2 миллион тухай литр һүн болон бусад хүдөө ажахын продуктнууд худалдагдаа.

Колхозой ниитын ажахын һалбаран хүгжэжэ, колхознигуудай бүхы байдалай баян дэлгэр боложо байһаниие олзо доходой ургалта элеэр гэршэлнэ. Хэрбээ 1955 ондо колхознай 2 миллион хахад түхэригэй олзо доход абаһан байгаа һаа, үнгэрэгшэ жэл 4 миллион 700 мянган түхэриг болгогдоо. 3 жэлэй саада тээ колхознигуудай ажалта үдэр бүридэ 2 түхэриг 70 мүнгэ хубааһан байгаа һаа, нёдондо 6 түхэриг 55 мүнгэ хубаагаа. Колхозой олон бүлэнэр ажалта үдэртөө 20—27 мянган түхэриг хүрэтэр мүнгэ абана.

1956 онһоо хойшо зуу гаран гэр байшан, тэрэ тоодо колхоздо нүүжэ ерэгшэдтэ, малшад, колхознигуудта табяад шэнэ гэр баригдаа. Иимэ хэмжээнэй барилга хэхэдэ 4 миллионһоо үлүү түхэриг гаргашалагдаа юм. Агуехэ Октябриин 41 жэлэй ойе угтуулан, 125 киловатт-час хүсэтэй дизельнэ электростанци баригдахань.

Колхозно байгуулалтые саашадань хүгжөөхэ, МТС-үүдые хубилгаха тухай Хуули колхозуудые улам дэбжээхэ шэнэ эшэ үндэһэн боложо үгөө. Энэ жэлдэ найман зуу шахуу мянган түхэригэй элдэб машина, техникэ, тэрэ тоодо 16 трактор, 13 комбайн абтаа. Мүнөө жэл өөһэдынгөө мэдэлдэ машина, техникэтэй боложо, тэдэнээ тааламжатай, зүбөөр ашаглаад, хүдөө ажахын шухала шухала хүдэлмэри колхоз саг соонь, һайнаар үнгэргөө гээшэ.

Элдэб мэргэжэлтэй түрүүшүүл бүри олошороо. Ниитын зөөриие жэшээтэ ажалаараа арьбадхан ябадаг эрхимүүдэй тоодо хонишод Бальжинима Лубсанов, Бальжинима Ринчинов, Зондуй Жугдуров, Бутыд Батуева, Цырен-Бутыд Ачитуева, һаалишад Пылжит Жалсанова, Дари-Дулма Дармаева, Галина Гымнинова, мал адуулагшад Лхамажап Чагдуров, Бадмажап Цыренов, хуушанай механизаторнууд Цыбик Буянтуева, Бутыд Дансорунова, луговод Болыт Цыдыпов, комплексно бригадын бригадир Балдан Тубаев болон бусад олон нүхэд ороно.

Гэбэшье колхоздо хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд, дутагдалнууд олон бии. Эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ үшөөл бага продукци абтана. Эдэниие усадхаха хэмжээн абтажа байнхай.

КПСС-эй ЦК-гэй сентябриин Пленумэй шиидхэбэреэр зоригжоһон колхознигууд партиин ээлжээтэбэшэ XXI съездые ажалай баатаршалгаар угтахын тула улам эдэбхитэйгээр ажаллана.

Б. Цыбендоржиев.

Колхоз, совхозуудта ороохо таряа, хартаабха хуряалга, үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэ тухай

1958 оной октябриин 1-нэй мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймаг	Таряа хуряалга	Хартаабха хуряалга	Овоошь хуряалга	Бүдүүн тэжээл бэлэдхэлгэ	Силос даралга
Байкало-Кударын	99,4	78,5	51,4	69,3	38,3
Баргажанай	98,5	96,6	73,3	76,2	55,2
Баунтын	61,7	100,0	—	63,1	9,3
Бичурын	99,6	93,7	81,7	32,0	38,7
Зэдын	94,2	78,9	48,3	33,0	21,7
Яруунын	79,6	90,2	29,2	29,8	51,3
Заиграйн	90,1	73,3	62,7	32,2	11,9
Закаменай	93,3	99,4	62,5	53,7	53,4
Иволгын	97,7	96,3	63,1	59,3	20,5
Кабанскын	91,5	92,1	50,5	57,3	38,2
Хэжэнгын	103,7	53,6	56,5	27,7	19,8
Кударын	100,5	87,3	56,7	54,6	68,3
Курумканай	87,2	97,6	65,2	48,4	44,2
Кяхтын	101,0	99,1	81,8	23,1	32,0
Мухаршэбэрэй	100,3	97,6	51,1	34,9	24,7
Ахын	—	—	—	56,0	—
Прибайкальск	95,1	99,1	47,8	47,7	29,4
Хойто-Байгал	—	—	—	—	—
Сэлэнгын	94,9	62,1	43,5	41,2	18,0
Тарбагатай	96,5	95,2	42,8	32,9	14,1
Ториин	98,9	91,3	70,0	39,1	38,4
Түнхэнэй	89,4	93,2	52,8	54,3	50,1
Хориин	83,8	89,6	42,9	24,2	4,1
СОВХОЗУУД					
Бичурын	98,4	71,7	40,0	56,1	27,5
Борьёогой	94,8	63,4	50,0	21,0	37,6
Яруунын	97,2	100,0	63,6	40,4	33,9
Кяхтын	91,6	77,6	57,1	19,8	58,0
Сэлэнгын	91,2	90,7	40,0	19,6	20,5
Хориин	22,4	38,8	100,0	21,5	16,8
«Эрдэм»	114,0	100,0	50,0	21,4	12,8

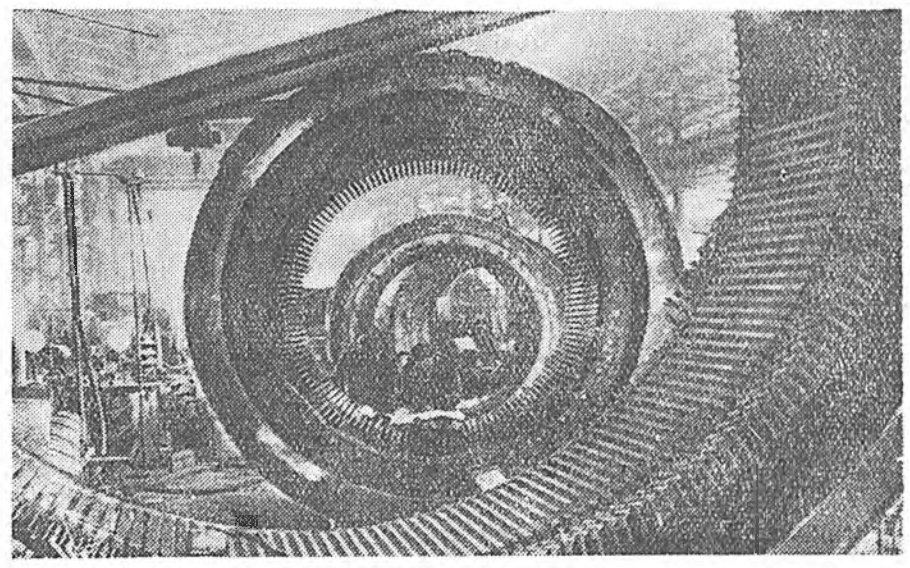

Хитадай Арадай Республика. Харбиндахи электромашина бүтээлгын завод ороной мүнөө үеын предприятинуудай нэгэн юм. Электростанцинуудта хэрэглэгдэхэ автоматическа томо гидрогенераторнууд эндэ бүтээгдэдэг. Шэнэдхэн байгуулагдаһанайнгаа һүүлээр энэ завод 25 мянган киловатт хүсэтэй ууралай турбина, 100 мянган киловатт хүсэтэй гидрогенераторнуудые бүтээдэг болохо юм.

Зураг дээрэ: статорнуудые хабсаран суглуулжа байна.

Синьхуа агентствын фото.

Республикын тогтоһоор юһэн жэлэй ойе хитад арад һайндэрлэнэ

Пекиндэ парад, демонстраци болоо

ПЕКИН, октябриин 1. (ТАСС). Хитадай Арадай Республикын тогтоогдоһоор юһэн жэл гүйсэһэнэй ойе хитад арад баяр баясхалантайгаар мүнөөдэр тэмдэглэбэ. Пекинэй Тяньаньмынь талмай дээрэ сэрэгэй парад, ажалшадай һайндэрэй демонстраци болоо.

Промышленностиин, хүдөө ажахын түрүүшүүл, Хитадай элдэб районуудай ажалшадай түлөөлэгшэд, дэлхэйн 70 гаран оронһоо ерэһэн олон тоото делегацинууд үглөөнэй 10 час болохын урдуур талмай дээрэ суглараа. Хитадай Коммунистическэ партиин, КНР-эй правительствын хүтэлбэрилэгшэд нүхэд Мао Цзэ-дун, Лю Шао-ци, Чжоу Энь-лай, Чжу Дэ, Чэнь Юнь, Дэн Сяо-пин болон бусад 9 час 55 минутада правительственна трибуна дээрэ гараа.

Хитадай Арадай Республикын гүрэнэй гимнын аялган зэдэлбэ. Артиллерийскэ 28 буудалгаар салют үгтөө. КНР-эй Гүрэнэй соведэй премьерэй орлогшо, Обороныы министр Пын Дэ-хуай нээмэл машинада һуугаад, талмай дээрэ гарана. Сэрэгүүдэй урдуур ябаһанайнгаа һүүлээр, маршал Пын Дэ-хуай трибуна дээрэ гаража үгэ хэлээ.

Хитадай Арадай-сүлөөрэлгын армиин хуурай газарай, далайн-сэрэгэй, агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй сэрэгшэдтэ, армиһаа табигдаһан сэрэгшэдтэ, орон дотор зоной дундаһаа байгуулагдаһан зэбсэгтэ сэрэгүүдтэ хандан үгэ хэлэхэдээ, Пын Дэ-хуай иигэжэ мэдүүлээ. Үнгэрһэн жэлдэ Хитадай ажал хэрэгэй бүхы һалбарида угаа ехэ илалта туйлагдаа. Хитадай Коммунистическэ партиин зохёоһон гол хараа шугамые хүтэлбэри болгон, «ехээр, түргэнөөр, шанар һайнтайгаар юумэ бүтээхэ, алмалта хэхэ гол ёһонуудые баримталан, социализм байгуулхын тулада бүхы хүсэ шадалаа эршэлэн ажаллаһамнай» юун дээрэһээ харагданаб гэхэдэ, промышленность, хүдөө ажахы, худалдаа наймаан, транспорт, наука, соёл культура болон гэгээрэл али бүхы талаараа хүгжэн дэбжээ, бүхы орон доторнай арадай коммунануудые байгуулха хүдэлөөн эхилээ.

Тайваниин хоолой шадар Америкын хэжэ байһан хорото ааша тухай хэлэхэдээ, Пын Дэ-хуай иигэжэ мэдүүлээ. Цзиньмыньдао, Мацзудао болон эрье шадарай бусад аралнуудые хитад арад заатагүй тэхэрюулэн бусаажа абаха, тиигэжэ Хитадай газарта, тэрэнэй далай шадарай районуудта сэхэ тохёолдожо байһан аюулые усадхаха байна. Зохихо хэмжээнүүдые абажа, таараха үедэнь Тайвань, Пэнхуледао аралнуудые сүлөөлжэ, оронойнгоо нэгэдэлые бэелүүлхэ бидэнэр хүсэд эрхэтэйбди гэжэ тэрэ хэлээ. Урбагша Чан' Кай-шин зэбсэгтэ хүсэнүүдтэ шууд шанга харюу сохилто үгэхөөр, хэрбээ Хитадта добтолоод байгаа һаань—дайсадта ухэлтэ шанга сохилто хэхээр ямаршье сагта бэлэн байхыень Арадай-сүлөөрэлгын армиин сэрэгшэдые тэрэ уряалаа.

Пекин-Тяньцзинскэ сэрэгэй округой сэрэгшэдэй парад талмай дээрэ болоо. Сэрэгэй академинүүд болон училищинуудай һурагшад, Арадай-сүлөөрэлгын армиин ябаган сэрэгэй полк, ниитын аюулгүйе сахиха сэрэгүүдэй нэгэдхэмэл батальон, мотомеханизированнэ сэрэг, артиллери, танкнууд, самоходно буунууд, реактивна авиаци сугларагшадай урдуур гараа. Парадай түгэсхэлдэ арад зоной дундаһаа байгуулагдаһан олон тоото зэбсэгтэ отрядууд гараа. Японда эсэргүү тэмсэлдэ хабаадалсаһан хүнүүд тэдэнэй дунда олон ябалсаа.

Парадай һүүлээр демонстраци болоо. Тэрээндэ Пекинэй 600 мянга гаран ажалшад хабаадаа. Энэ демонстраци хадаа Хитадай Коммунистическэ партиие тойрон, хитад арадай нягтаар эмхидэн жагсанги байһые, социалистическэ байгуулалтада тэдэнэй ехэ амжалта туйлаһые харуулаа.

Хитадай Арадай Республикын тогтоһоор юһэн жэлэй ой гүйсэһэндэ зорюулһан һайндэрэй демонстрацинууд Шанхайда, Гуанчжоуда, Хитадай бусад олон городуудта болоһон байна. Фуцзянь провинциин түб город бологшо Фучжоу хотодо болоһон һайндэрэй демонстрацида 100.000 гаран хүн хабаадаа. Америкын империалистнуудай, тэдээндэ туһалагшад—чанкайшистнуудай сэрэгэй хорото аашада эсэргүү тэмсэлэй түрүү зэргэдэ энэ городойхид ябадаг юм.

К. Е. Ворошилов Кабулда ерэбэ

КАБУЛ, октябриин 1. (ТАСС). Афганистанай дээдэ зэргэтэ хаан Мухаммед Захир Шах гэгшын уряалаар СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов, СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй Гадаадын хэрэгүүдые эрхилхэ комиссиин түрүүлэгшэ Н. А. Мухитдинов, тэдэнтэй суг ябалсаһан хүнүүд мүнөөдэр эндэ хани ёһоор айлшалжа ерэбэ.

Афганистанай хаан Мухаммед Захир Шах, Маршалнууд Шах Вали, Шах Махмуд, Премьер-министр Мухаммед Дауд, Премьер-министрын нэгэдэхи орлогшо Али Мухаммед, Гадаадын хэрэгүүдэй министр Мухаммед Наим, Финансын министр Абдула Малек Яр, советскэ айлшадые угталга эмхидхэхэ комиссиин түрүүлэгшэ, парламентын хоёр палатын түлөөлэгшэд, Афганистанай армиин главна штабай начальник Сеид Хасан, Кабульска провинциин генеральна губернатор Мир Абдул Азиз, Кабулай мэр Мухаммед Асеф Сохейл, хаанай, гэр бүлынхидэйнь хэрэг эрхилхэ министерствын протокольно управлениин начальник Мухаммед Али, тэрэшэлэн СССР-һээ Афганистанда байдаг элшэн сайд М. Б. Дегтярь аэродром дээрэ айлшадые угтаа. Кабинедэй гэшүүд, Афганска армиин генералнууд, депутадууд, Кабулдахи советскэ колониин гэшүүд айлшадые мүн лэ угталсаа.

СССР-эй болон Афганистанай гүрэнэй тугуудаар гоёон шэмэглэгдэһэн аэродром дээрэ хүндэлэлэй харуул табигдаһан байгаа. СССР-эй болон Афганистанай гүрэнэй гимнүүд дуулагдаа. Хаан Мухаммед Захир Шах, К. Е. Ворошилов амаршалгын үгэнүүдые хэлэһэн байна. Машинануудай аэродром дээрэһээ гаража, город орохо үедэнь Кабулай олон түмэн хүн зон советскэ айлшадые амаршалаа.

Городто партийна hуралсалай шэнэ жэл эхилээ

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улан-Удын судна заhабарилгын заводой парторганизациин дэргэдэ эмхидхэгдэhэн промышленна экономико шудалха семинарые хүтэлбэрилэгшэ Н. А. Розанов түрүүшынгээ хэшээл үнгэргэжэ байна. З. Веснинагай фото.

Түрүүшын хэшээл

«Механлит» заводой партийна организациин дэргэдэ хэдэн кружок байгуулагданхай. Октябриин нэгэнэй үдэр промышленностиин экономико шудалха кружогой түрүүшын хэшээл болоо.

Энэ кружогые заводой главна инженер нүхэр А. Ф. Марин хүтэлбэрилнэ. Түрүүшын хэшээлдэ хорёод худэлмэришэд, инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэд хабаадаа.

Шэнэ темэдэ орохынгоо урда тээ пропагандист нүхэр Марин хүнүүдээ hуралсалай түсэбтэй танилсуулhан байна. «Союзна республиканuудай эрхые ехэ болгохо, ажахые хүтэлбэрилгэдэ тэдэнэй үүргэ дээшэлүүлхэ тухай» темээр пропагандист хөөрэжэ эхилээ.

Октябриин социалистическэ революциин илаhанай ашаар союзна республиканuудай экономико болон культурын хүгжэhэн тухай нүхэр Марин hонирхолтойгоор хөөрэжэ үгөө. Энээниие Дунда Азиин союзна республиканuудай, манай Бурядай жэшээ дээрэhээ харуулаа. Хаанта Россин эгээл гээгдэнги заха хизаар байhан манайшье республикын экономико болон соёл культура Совет засагай жэлнүүдтэ угаа ехээр хүгжэн hалбараа, хэдэ хэдэн промышленна предприятинууд байгуулагдаа. Мүн Дунда Азиин республиканууд Совет засагай үедэ хүгжэhэн промышленностьтай, орон дотороо ехэ hуури эзэлдэг экономическа районууд болоhон байна. Энэ хадаа союзна республиканууд эрхэ ехэ боложо байhые тодоруулна гээшэ.

Арадай ажахын Советүүдые байгуулhанай ашаар промышленность болон барилгые хүтэлбэрилхэ хэрэг элитэжэ hайжараа. Манай Бурят орондо экономическа район бии болгогдожо, арадай ажахын Совет байгуулагданхай. Республикынгаа үйлэдбэрилгын хүсэ хүгжөөхэ тухай зүблөөн болоо. Бурядай экономическа районие саашадань хүгжөөхэ арга боломжо ехэ бии гээшэ. Сайрай, шулуу нүүрhэнэй промышленность хүгжөөгдэхэ, электростанци олоор баригдаха юм.

—Мүн манай «Механлит» завод ойрын жэлнүүдтэ ургэдхэгдэжэ, автомашина хабсаргадаг завод болохо юм,—гэжэ пропагандист хэлэнэ.

Энээнтэй хамта промышленность болон барилгын хүтэлбэридэ бии байhан дутагдал тухай, промышленность хүгжөөлгын түрүүшын хахад жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ тухай нүхэр Марин тогтон хэлээ.

Пропагандист нүхэр Марин түрүүшынгээ темэ гүнзэгыгөөр харуулжа шадаа, хэшээлынь эмхитэйгээр үнгэрөө.

А. Березина, КПСС-эй Советскэ райкомой пропаганда, агитациин таhагые даагшын **орлогшо.**

Бэлэдхэл hайнтайгаар үнгэргэгдэбэ

Улан-Удын «Победа» гэжэ олзоборилгын артелиин партийна организациин дэргэдэ эмхидхэгдэhэн КПСС-эй түүхэ шудалха кружогой түрүүшын хэшээл уржадар үнгэргэгдэбэ. Артелиин коммунистнуудай болон эдэбхитэд hуралсалай энэ жэлдэ ямар ном үзэхэ, юу хэхэ, ямар үдэр, хаана сугларжа хэшээлээ үнгэргэхэ байhанаа түрүүшынгээ хэшээл дээрэ хэлсээ.

hуралсалай энэ жэлдэ түрүүшынхеэ эмхидхэгдэhэн КПСС-эй түүхэ шудалха кружогто артелиин бүхы коммунистнууд (12 гэшүүд), партийнабэшэ 4 эдэбхитэд hуралсаха дуратай байhанаа мэдүүлээ hэн. Эдэнэр үнгэрэгшэ жэл мүнөөнэй политика шудалха кружогто hуралсаhан байна.

КПСС-эй Советскэ райкомhоо энэ партийна организацида пропагандистаар томилогдоhон нүхэр Кондратюкова хэшээлээ саашадаа ямараар үнгэргэхэ байhан тухайгаа тайлбарилаа.

«Хаанта Россидахи ангинууд ба тэдэнэй хоорондохи тэмсэл» гэhэн темээр нүхэр Кондратюкова хөөрэжэ үгөө. Худэлмэришэд, таряашадые помещигүүд, капиталистнууд яажа дарладаг мүлжэдэг байгааб, хэhэн ажалайнь түлөө ямар бага хүлhэ үгэдэг байгааб гэжэ пропагандист hурагшадтаа тодо hонороор тайлбарилжа үгөө.

Пропагандист нүхэр Кондратюкова түрүүшынгээ хэшээлдэ hайнаар бэлэдхэжэ ерээ.

Б. Цыремпилов.

СССР-эй журналистнуудай союзай Бурядай отделениин эмхидхэлэй бюродо

СССР-эй журналистнуудай союзай Бурядай отделениин эмхидхэлэй бюрогой заседани болоо. Журналистнуудай союзда шэнэ гэшүүдые абаха тухай асуудал эмхидхэлэй бюро хаража үзэбэ. Улан-Удэ городто худэлмэришэн бэшэгшэдэй семинар байгуулха саг үргэлжэн хэрэгтэй, бусад асуудалнуудые эмхидхэлэй бюро зүбшөөн байна. Улан-Удэ городто октябрьда худэлмэришэн бэшэгшэдэй Үдэр үнгэргэхэ гэжэ шиидхэгдээ. «Советскэ хэблэлэй худэлмэришэн, худөө бэшэгшэдэй худэлөөе хүтэлбэрилгэ hайжаруулха тухай» КПСС-эй ЦК-гай шиидхэбэри, КПСС-эй XXI съездтэ бэлэдхэхэ талаар худэлмэришэн бэшэгшэдэй зорилгонууд гэhэн асуудал худэлмэришэн бэшэгшэдэй ниитэ городой суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ байна.

«Очерк бэшэгшэд түрүү зэргэдэ» гэhэн гаршагтай уряа бэшэг хэдэн уран зохёолшод «Литература и жизнь» гэжэ газетэдэ толилобо. Энэ уряае эмхидхэлэй бюро зүбшэн хэлсээд, эрхим очерк бэшэхын түлөө республиканска конкурс эмхидхэхэ гэжэ шиидхэбэ. Конкурс үнгэргэхэ гурим нэмэжэ толилогдохо байна.

„БУРЯТ ҮНЭНДЭ" БЭШЭhЭНЭЙ hҮҮЛЭЭР

Журам эбдэгшэд зэмээ амсаба

Газетымнай сентябриин 14-нэй номерой «Мархайн аша Тархайда» гэhэн буланда «Дүтынь хаража, дүрбэ хонобобди» гэhэн гаршагтай бэшэг толилогдоhон байгаа. Тэрээн соо Сүхэ мүрэниие гаталуулдаг паромщигууд худэлмэриингөө үедэ архидадаг, ажалаа хаяад иишэ, тиишээ өөhэдынгөө хэрэгээр зайжа ябашадаг гэжэ хэлэгдэhэн юм. Тиихэдээ нэгэ, хоёр машина гаргажа үгэдэггүй гэжэ хэлэгдэhэн байгаа.

«Статья соо толилогдоhон баримтанууд шалгажа үзэхэдэ булта зүб байба»,—гэжэ Сэлэнгын аймгүйсэдком манай редакцида мэдээсэбэ. Ажалай жаяг заршам эбдэhэнэйнгээ түлөө паромщик Васильев ажалhаа гаргагдаа, тэрэнэй нүхэд Минеев, Губкин, Кожевников гэгшэдтэ шанга донгодолго үгтэбэ.

Уhа гаталалгада харюусалгагүйгөөр хандаhанайнь түлөө аймагай райтопой директорые орлогшо нүхэр Коломиндо шанга hануулга хэгдээ, уhа hаадгүй гаталдаг болохо тушаа хэмжээ абахыень дурадхагдаба.

США-гэй правительствода Советскэ правительствын эльгээhэн ното

СССР-эй МИД октябриин 1-дэ Москвада байдаг США-гэй Посольстводо ното эльгээгээ. Энэ нотые США-гэй правительстводо дамжуулан үгэхыень гуйhан байна. Ядерна зэбсэгтэй бүхы гүрэнүүд ядерна зэбсэг туршалгые болюулха тушаа асуудалаар хэлсээ хэхэ тухай тэрэ ното дотор хэлэгдэнэ.

Энээндэ адлишуу ното Великобританиин Посольстводо эльгээгдээ.

Ядерна зэбсэг туршалгые хойшолуулангүйгөөр, хаа хаанагүй болюулха гээшэ бүхы хүн түрэлтэндэ ашатай туhатай, зайлашагүй шухала асуудал мүн гэжэ ното[...] хэлэгдэнэ. Иимэ хэлсээе тон [...] болзорто зүбшэжэ, баталхы[...] ла зүблөөнэй гэшүүд бүхы[...] сэеэ элсүүлхэ бэзэ гэжэ [...] скэ Правительство найдана[...] ното дотор хэлэгдэнэ. Энэ зүб[...] дэ Советскэ Союзай, США-гэй[...] ликобританиин гадаадын хэ[...] дэй министрнүүд хабаада[...] зэргэтэй гэжэ Советскэ Прави[...] ство дурадхаа.

Хэлсээе байгша оной окт[...] 31-дэ Женевэдэ эхилхэ тухай [...] дал зүбшөөгдөө шахуу гэжэ [...] ходо болохо байна гэжэ ното[...] хэлэгдэнэ. (ТАС[С])

РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумдэ

РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй заседани октябриин 1-дэ болоо.

РСФСР-эй Верховно Сүүдэй худэлмэри тухай РСФСР-эй Верховно Сүүдэй түрүүлэгшэ нүхэр А. Т. Рубичевай элидхэл заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэhэн байна. Заседанида РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. П. Тарасов түрүүлэгшээр hуугаа. М. П. Тарасов, СССР-эй Верховно Сүүдэй түрүүлэгшэ А. Ф. Горкин, Республикын прокурор А. А. Круглов, РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшонор Ф. З. Загафуранов, Д. Ц. Цыремпилон, РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй гэшүүн Г. А. Денисов, РСФСР-эй Верховно Сүүдэй түрүүлэгшын орлогшо Г. З. Анашкин, РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй Юридическэ таhагые даагша Н. А. Горшенова гэгшэд тус асуудал зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсаа.

Республикын сүүдүүдэй хуулиин, мүн гражданска хэрэгүүдые ямараар шиидхэжэ байhые РСФСР-эй Верховно Сүүд хинан шалгажа, бэелүүлнэ гэжэ заседани дээрэ тэмдэглэгдээ. Верховно сүүд хуулиин, мүн гражданска хэрэгүүдые хаража үзэхэ зуураа, республиканuудтахи сүүдүүдэй гаргаhан алдуу дутуунуудые заhажа, хуули ёhые бэхижүүлхэдэнь туhалhан, сүүдэй хэрэг шиидхэхэдээ гражданинуудай эрхые наринаар сахихадань туhалhан байна.

Гэхэтэй хамта РСФСР-эй Верховно Сүүдэй ажалда горьтой дутагдалнууд бии байна гэжэ заагдаа. Зарим хэрэгүүдые ондо ондоогоор шиидхэдэг ушар гарана. Шиидхэбэринүүд тушаа үгтэhэн мэдүүлгэнүүд удаан саг соо хаража үзэгдэнэ, тэрэшэлэн сүүдэй дээдын зургаанууд мэдэлдээ байhан сүүдүүдэй шиидхэбэринүүдые мүн лэ удаан сагай үнгэрhэн хойно шалган харадаг байна. Гражданинуудай гомдолнуудые хаража үзэхэ, тэдээнтэй уулзаха хэрэгтэ мүн лэ дутуунууд бии. Гүрэнэй, ниитын зөөриие үригшэдтэй, мүн бусадшье ехэ гэмтэ хэрэгүүдые хэhэн хүнүүдтэй бүри шангаар тэмсэдэг болохо шухала гэжэ Верховно сүүдтэ заагдаа.

Республикын Верховно Сүүдэй худэлмэридэ бии байhан дута[...] нуудые усадхаха, худэлмэр[...] саашадаа hайжаруулха [...] хэмжээ-ябуулгануудые РСФ[СР-эй] Верховно Советэй Президиу[м] раалаа.

Тамбовско областьдо hунг[...] дайнгаа урда депутадуудай [...] раар тоосодог, ажалшадай д[...] дуудай Советүүдэй урда гүй[...] муудай хэр зэргээр тоосодог [...] асуудал заседани дээрэ з[...] хэлсэгдээ. Тамбовско облгүй[...] мой түрүүлэгшэ Д. В. Брагин [...] дани дээрэ мэдээсээ.

Тамбовско облгүйсэдком эн[...] хала худэлмэридэ анхаралаа [...] нагүй гэжэ тэмдэглэгдээ. [...] шалтагаанhаа областиин нэ[...] Советүүдэй депутадуудай ха[...] олонхинь үнгэрэгшэ жэлдэ h[...] шадайнгаа урда тоосоо хээгү[й] энэ жэлдэшье депутадуудай [...] най хоёр хубинь тоосоо [...] байна. Областной Советэй [де]путадуудай оройдоол 33-ниинь [...] жэлдэ hунгагшадайнгаа урда [...] соо хээ. Депутадуудай тоос[...] hэн суглаануудта hунгаг[...] оруулhан дурадхалнууд [...] шүүмжэлхы ажаглалтануудые [...] ведүүдэй зарим гүйсэдкомуу[д] раадаа абадаггүй байна, hунг[...] дай оруулhан дурадхалнуудые [...] лүүлхэ тушаа зохихо хэмжээ[...] гүй байгаа. hунгуулиин окр[...] та ажалаа ябуулхадань хэдэ[...] ведүүдэй гүйсэдкомууд депут[...] та зохихо туhаламжа үзүү[...] байба. Нютагай Советүүдэй г[...] комууд hунгуулагдаhан Со[...] дэйнгээ үмэнэ энэ жэлдэ м[...] үсөөн тоосоhон байна. Обл[...] ком областной Советэй үмэн[...] онhоо хойшо тоосоо хээгүй [...] hаар.

Элирүүлэгдэhэн эдэ дутаг[дал]дые усадхахыень РСФСР-эй [Вер]ховно Советэй Президиум Та[мбов]ско областной Советэй гүйс[эд]комитедые уялгалаа.

Байгша оной октябрь—д[...] hаранuудта нютагай Советүү[дэй де]путадуудай hунгагшадайнгаа [...] гүйсэдкомуудай hунгуулhа[н Со]ведүүдэйнгээ урда тоосоогоо [...] тушаань хэмжээ абахыень РС[ФСР-]эй бүхы хизаарнуудай, ажа[...] депутадуудай областной С[о]вэдэй гүйсэдкомуудта дурадха[...] (ТАСС)

Мүнөөнэй политика шудална

Модоной заводой парторганизацида мүнөөнэй политика шудалха кружогой түрүүшын хэшээл уржадэр болоо. Кружогые дүршэлтэй пропагандист Алексей Тихонович Драган хүтэлбэрилнэ. Тэндэ hураха хүнүүд булта саг соогоо ерэжэ, хэшээлынь эмхитэйгээр эхилээ.

Партиин ээлжээтэбэшэ XXI съезд зарлаха тухай КПСС-эй ЦК-гэй сентябриин Пленумэй тогтоолые пропагандист hайнаар тайлбарилжа үгөө. Оронойнгоо ажалай бүтээсын ургажа, хүгжэжэ байhан тухай нүхэр Драган тодорхой жэшээнүүдые харуулжа байжа хэлэбэ. Энэ амжалтамнай коммунизмын материально-техническэ база байгуулха зорилгые шиидхэхэ арга боломжо хэзээ хэзээнэйхиhээ ехээр олгоно гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглээ.

hурагшад пропагандистын хэлэhэн үгэнүүдые ехэ hонирхожо шагнаа. hүүлээрнь хэдэн асуудалнуудые hурагшадай hурахадань, пропагандист тодорхойгоор харюусаа.

А. Лихачева, партиин Октябрьска райкомой политическэ гэгээрэлэй кабинедые даагша.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ном тарааха hарын түрүүшын үдэр Улан-Удын номой магазин соо. **Л. Хайдуровай фото.**

Ном тарааха hара

Ном гээшэ обществын ажабайдалда угаа ехэ үүргэ дүүргэдэг. Бүгэдэндэ мэдээжэ бишыхан зүйлнүүдhээ эхилээд, хүн түрэлтэнэй ухаан бодолой агууехэ туйлалтанууд хүрэтэрөө ном соо бэшэгдэжэ, ерээдүй сагай хүнүүдэй ехэ баялигынь болодог бшуу. Залуушуул ном сооhоо али олон хэрэгтэй юумэ ойлгожо, ажабайдалайнгаа үргэн замда ородог байна. Ном хадаа бүхы эрдэм мэдэрэлэй эшэ үндэhэн болодог туладаа алишье наhанай хүнүүдтэ ашатай туhатай юм.

Совет засагай үедэл ажалша зон ном hудар булташаа уншадаг болоо. Советскэ Союзай Коммунистическэ парти ажалшадые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ номой ехэ үүргэтэй байhые хараадаа ходо абадаг. Парти, Правительствын саг үргэлжэ анхарал хандуулдагай ашаар манай орон хүн бүхэндэ номой хүртэсын талаар дэлхэй дээрэ нэгэдэхи hуури эзэлнэ. Эхэ оромнай хүнгэн сэнтэйгээр номуудые арад зондоо олоор худалдадаг. Учебнигүүд, уран hайханай, политическэ, худөө ажахын, техническэ болон бусад литература заха хизааргүй үргэн, баян социалистическэ Эхэ оронoймнай алишье нютагта тон элбэгээр худалдагдана.

Гэхэ зуура номуудые хэблэхэ, худалдаха газарнуудай хэды олоншье hаа, арад зоной дунда ном тараалгын хэрэгтэ горьтойхон дутагдал бии байhаар. Ном худалдан тараадаг эмхи зургаанууд иимэ дутагдалаа зайсуулхын тулада жэл бүри ном тараалгын hара эмхидхэдэг заншалтай гээшэ. Мүнөө жэлдэ ном тараалгын hара Ленинскэ комсомолой 40 жэлэй алдарта ойдо зорюулагдажа, октябриин нэгэhээ эхилбэ.

Арад зоной дунда ном тарааха hара үнгэргэхэ хэрэг хүтэлбэрилхын тула КПСС-эй Бурядай обкомой секретариадай шиидхэбэреэр тусхай комисси тогтоогдоо. Тэрээндэ республикын Культурын болон Гэгээрэлэй министерствонүүдэй, ВЛКСМ-эй обкомой, газетэнүүдэй редакцинуудай, Уран зохёолшодой союзай, номой хэблэлэй, ном худалдадаг организацинуудай түлөөлэгшэд оронхой.

Ном тараалгада хабаатай организацинууд, мүнөө эмхидхэгдэhэн комисси номуудые, зураглан харуулhан зүйлнүүдые арад зоной дунда тарааха, хүн бүхэндэ хүргэхэ хэмжээ-ябуулга хараалжа бэелүүлхээр уялгалагдаа. Ном тарааха hарын гол зорилгонь юуб гэхэдэ, марксистско-ленинскэ hургаалые гүнзэгыгөөр шудалхадань, индустри болон худөө ажахын түрүү арга методой хэрэглэхэдэнь ажалшадта туhалха, үйлэдбэриин мэргэжэлтэй болоходонь залуушуулда туhалха ябадал болоно. Марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнуудые, КПСС тухай, манай орондо коммунизмын байгуулагдажа байhан тухай, үйлэдбэриин түрүүшүүлэй дүй дүршэл тухай номуудые, тэрэшэлэн комсомолой 40 жэлэй ойдо зорюулhан литературые арад зоной дунда тарааха хэрэгтэ онсо анхарал табигдаха зэргэтэй.

Манай республика дотор ном тарааха hара түрүүшынхеэ үнгэргэгдэжэ байна бэшэ. Партийно-советскэ органууд, ном худалдадаг эмхи зургаанууд энэ талаар нилээд дүй дүршэлтэй болонхой. Номуудые арад зондо hайнаар хүргэхын тула тус дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэгдэхэ зэргэтэй.

Үнгэрhэн жэлнүүдтэ Улан-Удэ городой Революциин талмай дээрэ эмхидхэгдэhэн номой базар олон хүнэй анхарал татаhан юм. Городой хэдэ мянган ажалшад политическэ, уран hайханай, бусадшье номуудые худалдажа абаhан байгаа. Тиимэ базарнууд аймагуудайшье түб тосхонуудаар эмхидхэгдэжэ, hайн үрэ дүн үгөө hэн. Мүнөө жэл ном тарааха hарын үедэ номой базарнуудые бүри hайнаар, үргэнөөр эмхидхэхэ шухала.

Номой аша туhые арад зондо ойлгуулжа, тэдэнэй дунда олоор тараахын тула тосхонуудаар номой вечернүүд, hайндэрнүүд эмхидхэгдэхэ зэргэтэй. Библиотекэнүүд иимэ худэлмэри хэхэ аргатай бшуу. Энэ талаар Баунтын аймагай Рассошинска худөөгэй библиотекын гаргаhан үүсхэлые hайшаамаар. Тэрэниие даагшань номой вечернүүдые түсэбэй ёhоор эмхидхэдэг юм. Баунтын «Путь к коммунизму» колхозой гэшүүд — ортон, бурят, ородууд библиотекэдэ олоороо сугларжа, шэнэ номуудай hониниие шагнадаг, өөhэдөө уншадаг байна. Теэд энэ колхозойхидто ном үсөөнөөр худалдагдана. Тиимэ вечернүүдэй үедэ номой киоск нээбэл, ном худалдажа абаха дуратайшуул яhала олдохо байха.

hаяшаг Буркоопсоюз hайн үүсхэл гаргаа. Полевой стан, фермэ, гүүртэ, отарануудта сельпогойхид ошожо, ном худалдадаггүй комплексно бригаданууд дээрэ ном тарааха зорилготой тусхай автолавка эмхидхээ. Автолавка шэрэhэн машинын ерэhэн лэ газарта хүн зон хүгшэн залуугүй сугларжа, номуудые ехээр hонирхон харадаг, худалдажа абадаг байгаа. Колхозууд болон совхозой зон илангаяа худөө ажахын механизаци харуулhан, түрүүшүүлэй дүй дүршэл тухай бэшэhэн номуудые, тэрэшэлэн политическэ, уран зохёолой литература олоор худалдан абана. Богонихон болзор соо энэ автолавка олон ном худалдажа, райсоюзуудта ехэ туhаламжа хүргэhэн байна. Ном тарааха hарын үедэ тиимэ автолавкануудые бүхы аймагуудаар эмхидхэжэ, ном худалдаха хэрэгтэй.

Манай республикын уран зохёолшодой номуудые, илангаяа бурят хэлэн дээрэ гараhан зохёолнуудые тарааха асуудалда тон ехэ анхарал хандуулагдаха зэргэтэй. Иимэ шухала хэрэгтэ республикымнай уран зохёолшодой союз эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, ном худалдадаг организацинуудта туhаламжа үзүүлхэ уялгатай. Нютагай авторнуудай зохёолнууд арад зоной дунда тон хангалтагүйгөөр тараагдана. Тиимэhээ республикын уран зохёолшодой ажахын элдэб hалбаринуудта ажаллажа байдаг хүнүүдтэй, наука болон соёл культурын түлөөлэгшэдтэй уулзалга манай эндэхи номой хэблэлэй гаргаhан номуудые тараалгада ехээр туhалха байха.

Олон зоной хабаадалгатайгаар ниитын хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхэ арга боломжо манда яhала бии. Тиимэ хэмжээ-ябуулга предприятида, барилга дээрэ, колхоз, совхоздо, hургуули болон бусад эмхи зургаануудаар, үйлсэ болон домуправленинүүдээр бэелүүлжэ болохо ха юм.

«Номуудай хани нүхэд болоё» гэhэн үүсхэл хаа хаанагүй үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэй. Зоной дунда литература тарааха тусхай бүлэг хүнүүдые коллектив бүхэндэ томилжо, айлнуудаар ябажа худалдалга эмхидхэхэ шухала. Республикымнай аймагууд, городуудаар эмхидхэгдэhэн комиссинууд иимэ худэлмэри хүтэлбэрилжэ байха уялгатай.

Орон доторнай элдэб ном олоор хэблэгдэн гарадаг. Ганса манай Бурядай номой хэблэл жэл бүри мянга гаран хэблэлэй хуудаhатай номуудые гаргадаг гээшэ. Теэд тэдэнь элдэбээр лэ гоёогдоhон байдаг. Хэрбээ тэдэ номуудай гоёолто тушаа ажалшадай hанамжа суглуулжа согсолоо hаа, hайн байгаа. Номой хэблэл саашадаа иимэ hанамжые анхаралдаа абажа, номуудые бүри гоё hайханаар шэмэглэдэг болохо hэн.

Октябриин 17—18-да Улан-Удэ городтомнай Сибирь болон Алас Дурнын полиграфистнуудай зүблөөн болохоёо байна бшуу. Полиграфическа промышленностиин худэлмэриие улам саашадань hайжаруулха асуудал эндэ зүбшэн хэлсэгдэхэ юм.

Ном тараалгын hарые үнгэргэхэ хэрэгтэ соёл гэгээрэлэй бүхы эмхи зургаанууд эдэбхитэйгээр хабаадалсаха зэргэтэй. Тэдэмнай арад зоной дунда ном тараалгаар хэдэ хэдэн шухала хэмжээ-ябуулга хараалжа бэелүүлхэ уялгатай.

Ном тарааха hарын ямараар үнгэргэгдэжэ байhан тухай арад зондоо ходо дуулгажа байха шухала. Энэ хэрэгтэ харуулан ойлгуулха агитаци, реклама, радио дамжуулга, газетэнүүд хабаадаха [...] Номууд тухай лекци, хөөрэ[...] хидхэхэ, хэблэгдэжэ гараhан [...] хаяа байhан номууд тухай, [...] лан харуулhан зүйлнүүд ту[хай] доо хөөрэжэ, хэлэжэ үгэхэ [...] бди.

Мүнөө газетэ, журналнууд[...] хил абтажа эхилээ. Тэдэни[...] наар тараалга — ном тара[аха hа]рын зорилгонуудай нэгэн б[...]

Худалдаа наймаанай орга[ни]нуудай, номой магазинуудай [...] мэриhөө ном тарааха hары[н] жалта мүн лэ дулдыдаха [...] Книготоргын, Буркооп[...] «Союзпечатиин» магазинууд[...] дайнгаа витринэнүүдые саг [...] hэльбэжэ шэнэдхэхэ, рекла[...] даа гоёохо зэргэтэй. Наймаа[...] урда жэлнүүдэйхидэл адл[...] ранхы булан гү, али склад [...] номуудаа ябталаад байхагү[й] зоной худалдажа абахыень [...] хажа байха ёhотой.

Ном тараалгада залуушуу[л, ком]сомолшууд, комсомолой орга[низа]цинууд эдэбхитэйгээр хабаа[...] ёhотой. Тиимэhээ тосхон б[...] магазин, киоск бүхэндэ ком[...] шуудhаа ном тарааха залуу[...] томилхо хэрэгтэй.

Республика доторнай гүр[...] лэй соёлой добтолго ябажа [...] хай. Энэ добтолгын үедэ бэе[...] дэхэ хэмжээ-ябуулгануудай [...] «Айл бүхэндэ өөрын библио[тека]» гэhэн зорилго оролсоно.

Советскэ Союзай Комму[нисти]ческэ партиин XXI съезд[...] хэлэй үедэ үнгэргэгдэжэ [...] энэ hарые республикын па[...] организацинууд хүтэлбэрил[...] гатай.

К. МАСЛОВ, КПСС-эй об[...] пропаганда болон аги[тациин] таhагые [...]

Декадада бэлэдхэл ехэ hулаар ябажа байна

...рят искусствын түрүүшын декада бэлдэхэ үеэр эрдэм мэргэ... хүсэһэн, ехэ дүй дүршэлтэй ...шад, хатаршад, драмын артист... искусствын ондоошье ажал... ...лагшад манда үсөөхэн байгаа ... Тиихэдэ хүдөөгэй уран һай... ...ай бүлгэмүүдһээ ерэһэн хүбүүд, ...гадые богонихон болзор соо ...жа шадаһанай ашаар хэдэн ..., хүгжэмтэ драма, оперын ... рольнуудта тэдэниие хабаа... ...наһанай, эмхидхэлэй хүдэлмэри ...ээр табиһанай ашаар Москва... декадын үедэ искусствомнай ..., правительствын зүгһөө үндэр ...тэдэ хүртэһэн байна.

Советскэ правительствын шиид... ...ээр 1959 оной түрүүшын ха... манай арадай искусствын, ... зохёолой декада дахинаа ...ада болохонь. Тиихэдээ үндэ... ...тухэл маягтай, социалистическэ ...тай соёлоймнай хүгжэлтые ...лон харуулха, мүн ульгамаар ...аа дабшаха арга боломжо ис...водамнай олгуулха туладаа ...ай харюусалгые бүришье ехэ ...оно.

...рүүшын декадаһаа хойшо хо... шахуу жэл үнгэрөө. Энэ хуга... ...оо өөрын оперо, баледэй ис...вотай болообди; эрдэм бэли... түгэс искусствын ажал-ябуу..., артистнар арадай дунда... ...урган гараа; консерватори, ...льна институт дүүргэһэн за...уул ерээ, үнинэй артистнар ...жэл шадабаряа нилээд дээшэ... Арадайнгаа искусст... ...үгжөөлгөөр туйлаһан амжал... ...даа Москвада болохо дека... ...үедэ дэлгэрэнгыгээр, тодоор ...жа шадаха байһамнай лаб... Зүгөөр сэхыень хэлэхэдэ, де...да бэлэдхэл ехэ һулаар ябажа ...

ЗҮЖЭГЭЙ АЛИНИИНШЬЕ БЭЛЭН БЭШЭ

...ада болотор багахан саг ... Тэд зүжэг бэлдэхын тулада ...жэлтэй артистнарта адагынь ...ара хэрэгтэй болодог. Үлэһэн ...арын туршада хэдэн зүжэг, ..., балет бэлдэхын тулада уна... ...малгайгаа абангүй хүдэлхөөр ...ой. Тиимэ байн гэһээнь, ...ууд, мүн ондоошье эмхи зур... ...уд бэлэдхэлдээ хүсэд «шунган ...» шадаагүй гэжэ юрэнхы дэ...тэмдэглэе.

...т арадайнгаа искусствын нэ... ...рые улам өөдэнь үргэхэ, дека... үедэ амжалта туйлаха хэрэг... ...ай оперо, баледэй театр эгээл ..., эгээл шиидхэхы үүргэ ...хэ болоно. Тэд энэ театрнай ...ада сохом юу абаашахаяа ... хүсэд мэдээдүй, бэлэн боло... ...рэтэй нэгэ хэдэн оперо, ба... ...нь ниислэл хотын ажалшадай ... хүрэ хүрэһөөр харуулжархи... ...болгогдоодүй. Үнэндөө хүсэд ... болоһондо тоолохоор юумэн ...гүй. «Анда нүхэд» гэжэ оперо ...даахаар хараалагдаһан аад, ... авторай заһабариһаа гара... ...жажа байнхай. «Моргоон аб...аша» гэдэг Б. Ямпиловай хүг... ...э комедиие оперо болгожо, ...лэн дээрэ табиха гэжэ ...гдэһэн байгаа. Теэд энэнь оршуулагдаадүй байһаар. ...ндөө энэнь либреттыншье, ...шье талаар ехэ дутуутай, ...» зандаа байна. Ком... ...р Л. Книпперэй «Байгал ... гэжэ оперые бурят аялга ...гаар бэшэгдэһэн гэжэ хэб... ..., зүблөөн дээрэ хэдэн дахин ...шье һаань, хүгжэмыень ... заһабарилха мүртэй һэдэл... ...ээ болотор хэгдэнэгүй. Оро... классическа хүгжэмһөө «Иван ...» (Глинкын оперо) бурят ... дээрэ табигдахаар бэлдэгдэ... ...айна гээшэ ха. Теэд оршуул... ...аримдаа дуунай нугалбарида ... бэшээр хэгдээд, үгын үенүү... ...айшан гэжэ дуулаха тухайда ...тар арсалдаһаар, буляалда... ...үнинэй. «Ангара дангина», ...ль», «Инаг дуранай түлөө» ... баледүүд урдань сценэ дээрэ ...аһан гү, али табигдахаар ... болоһон нэрэтэй аад, дека... харуулхаар хүсэд заһагдаа... ...айнаниинь баһал гэмшэлтэй. ... зашарамда эдэ зохёолнуу... ...ниинь декадын үедэ харуу... ...а юм гэхэ болоо һаа, теат...ье, Культурын министерствын... хүтэлбэрилэгшэд өөһэдөө хү...ээнэгүй.

...т драмын театрта бүри бэр... ...тэй ушар тохёолдонхой. ...ь Яровая» гэжэ совет үеын ...уудһаа абтаһан зүжэгэй нэ... ...ть оршуулагдаад байна гээд, ... хүтэлбэрилэгшэд — Цэрэн ...ров Цэрэн Шагжин хоёр һа... ...мархан хөөрэнэ. «Тайфун», ...шуу», «Ухааһаа болоһон ...» гэжэ урдань табигдаһан ... табигдахаар бэлдэгдэһэн ...ууд нилээд мүлигдэхөөр, за...шар байна. Энэ театрын зү... багахан сценэ дээрэ табиг... туладаа Москвагай театрын ... дээрэ тааража, зохижо ...гүй байха. Энээниие хараадаа ..., талмай ехэтэй сценэ дээрэ ...эй бэлэдхэл ябуулхаар саг ту... «Үргын һалбаржа байхада» ... кино буулгалгада артистнайнгаа хабаадаһан ушарые зүжэг бэлэдхэхэ хэрэгтэмнай айһабтар ехэ һаад тойбо ушаруулаа гэжэ бурят драмтеатрын хүтэлбэрилэгшэд буруугаар тоолоно. Кино буулгалгада хэдэхэн артистнарай хабаадабашье һаань, бусад артистнартаа тусхай даалгабари үгөөд, бэлэдхэлээ ябуулмаар байгаа. Арадайнгаа мүнөөнэй байдал үргэнөөр, гүнзэгыгөөр, зоримгойгоор харуулһан зүжэгүүдые бэлдэжэ, декадада абаашаха гээшэ бурят драмын театрын наһгин уялга болоно. Тиимэһээ энэ театрынхид адагынь 3—4 эрхим һайн зүжэг эртэнһээ бэлдэхэ зэргэтэй байгаа. Тиигээд «Түрүүшын жэл» гэжэ зүжэгһөө ондоо юушье бэлдээгүй байһаниинь гайхалтай. Зүжэг бэшэхэ хэлсээ баталһан уран зохёолшод Д. Батожабай, Ц. Бадмаев, Н. Дамдинов гэгшэд договороо дүүргэнэгүй, хэлэһэн үгэдөө хүрэнэгүй. Республикын уран зохёолшодой союзай правлениин түрүүлэгшэ Н. Балдано долоон заяанда зүжэг бэшэхэ гэжэ хэлсээ баталһан аад, хонишод тухай, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд тухай зүжэг бэшэжэл байһан хэбэртэйгээр хоёр жэл шахуу хэлэдэгшье һаа, театрын дирекцидэ нэгэшье бэлэн хуудаһа харуулнагүй. Мүнөө бэшэгдээгүй байһан зүжэгые декадада табихаар болотор бэлдэхэ гээшэ тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэ. Теэд бурят театрын хүтэлбэрилэгшэд юу бодожо байдаг юм?

Мүн ород драмын театршье хэдэн зүжэг бэлдэхэ ёһотой аад, түгэс болгожо бэлдэһэн, түхеэрһэн юумэгүй шахуу байна.

ТҮГЭСХЭЛЭЙ КОНЦЕРТ БЭЛДЭГДЭЭГҮЙ

Декадын түгэсхэлэй концертын бэлэдхэл баһал муугаар ябана. Концертын сценари, хүгжэм гэхэ мэтэнь хэдэн авторай гараар бэшэгдэбэшье, зариманиинь хаража үзэгдөөгүй, дутагдалаар гү, али арсалдаата асуудалаар олон байна. Тиимэ дээрэһээ Культурын министерство алинииеншье абахаяа хүсэд мэдэнэгүй. Түгэсхэлэй концертдэ, дуу, хатарай ансамбль ехэхэн үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй. Тиигэбэшье баһал бэлэдхэлгүй, декадада харуулха программатай болоогүй зандаа. Хуушан программаһаа һай һайниинь шэлэжэ абаха, шэнэ программа нэмэжэ бэлдэхэ ёһотой аад, нүхэр Б. С. Егоров түрүүтэй филармониин хүтэлбэрилэгшэд һулаар бэлдэжэ байна. Ансамблиин хүтэлбэрилэгшэд нэгэ нэгээрээ, олоороо дуулаха дуунуудые композиторнуудта захиһан аад, тэдэнээ саг болзор соонь бэшүүлжэ абаагүй, мүнөөшье «үгышь даа» гэжэ гүйхаһаа ондоо юушье хэнэгүй. Түгэсхэлэй концерт декадын эсэсэй программа болохо һэн туладаа, баһал шиидхэхы удха шанартай байхань элитэ. Тэрэниие бэлдэжэ эхилээгүй байһан ушар түбхын түрүүндэ Культурын министерствын халирхайгаар ударидаһанай, харюусалгагүйгөөр хандаһанай гэршэ баримта мүн болоно.

Хүдөөгэй уран һайханай бүлгэмүүдһээ хэдэн коллектив шэлэгдэжэ, концертдэ хабаадалсаха гэлсэгдэнхэй. Хэжэнгын аймагай дуушад, зооветинститудай хатаршад, Ехэ-Куналейн хоор болон бэшэшье бэлигтэй бэрхэ коллективүүд хабаадалсаха зэргэтэй аад, мүнөө болотор ажалһаа сүлөөлэгдөөгүй, ямар дуу дуулахаяа, ямар хатар наадахаяа, ямар хубсаһа үмдэхэеэ мэдэнэгүй. Хүдөөгэй уран һайханай бүлгэмүүдые декадада бэлэдхэхэ уялгатай Арадай творчествын байшан (директорынь А. И. Бажеев) саг болзоройн шахар болошоод байн гэһээ, министерствые урдаа барьяад, һуужа һууна.

УРАН ЗУРААШАД ЮУНДЭ ИИГЭТЭРЭЭ НОБШОРБОБ?

Декадын бэлэдхэлдэ Уран зураашадай союз ехэ үүргэ дүүргэхэ ёһотой. Хэдэн зуугаад хуушан, шэнэ зураг декадын выставкэдэ табигдахаар хараалагданхай. Теэд мүнөөдэр бэлэн болоһон гансашье шэнэ зураггүй байба. Олонхи уран зураашадынь, тэрэ тоодо нүхэд Окладников, Неволина, Чикотеев, Голованов гэгшэд эскизүүдээ саарһан дээрэшье бэлэн болгоодүй, тиимэ юумэтэй болоһон хүнүүдынь биирээрээ бүдтэ шэрэ түрхижэ эхилээдүй байна.

Арадай гар уралалгын искусствые хүгжөөхын тулада нютагай үйлэдбэриин предприятинуудта элдэб эдлэл, хэрэгсэл бүтээн гаргадаг болохо гэжэ республикын Министрнүүдэй Соведэй тогтоол соо заагдаһан байгаа. Тэрэ тогтоол гүйсэд бэелүүлэгдэнэгүй. Элдэб эдлэл, хэрэгсэл гараар уралан бүтээдэг мастерскойнуудые нээгээ һаа, декадын выставкэдэ табигдаха шэмэглэл, гоёлто, зүүдхэл гэхэ мэтэ экспонадуудые бүтээхэдэ ямар таатай байха һэм! Уран һайханай мастерской нээгдээшьегүй байна.

Уран зураашадай хангалтагүйгөөр хүдэлжэ байхые мэдэжэ байһан Культурын министр нүхэр Д. Ж. Жалсабон «һаядаа тэдэниие дуудажа асараад, шанга гэгшээр хөөрэлдэхэмни» гэжэ мэдүүлнэ. Министрын хөөрэлдөө хэхээр яһала ехэ саг, хэдэн һара, бүхэли жэл үнгэрһэн байна.

КУЛЬТУРЫН МИНИСТЕРСТВО ХАЛИРХАЙГААР ХҮТЭЛБЭРИЛНЭ

Декадада бэлэдхэлые юрэнхы дээрэнь хаража үзэхэдэ, театрнууд болон ондоошье эмхи зургаануудай энэ гол шухала зорилгодоо хайша хэрэгээр хандаһан дээрэһээ тон шахардуу, бэрхэшээлтэй ушар тохёолдоод байна.

Культурын министерствын, түбхын түрүүндэ министр нүхэр Д. Ж. Жалсабон, нүхэр Н. Д. Зугеев гэгшэд декадада хабаатай асуудалнуудые айхабтар хүжүүн, унжагайгаар шиидхэдэг, театрнууд болон бусад творческо эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ эрид шууд оролсожо, бодото байдалтайнь танилсадаггүй, хаһа саг соонь тодорхой туһаламжа үзүүлдэггүй, зохихо хүтэлбэри үгэдэггүй байна. Министрын орлогшо Н. Д. Зугеев театрнуудаар болоһон суглаануудта гү, али ямар нэгэн зохёол зүбшэн хэлсэлгэдэ яһала хабаадалсадагшье һаа, творческо шухала асуудалнуудаар тодорхой заабари үгэдэггүй, саг дары шиидхэдэггүй байна.

«Декадын түсэб хэдэн мянга дахин табигдаһан байха, теэд тэрэнээ үдэр бүхэндэ һэлгэжэ байдагбди» гэжэ искусствын талаар инспектор С. Д. Никорова хөөрэнэ.

Культурын министерство декадада бэлэдхэлэй талаар театр бүхэниие гү, али ансамблиие тус тустань тодорхойгоор хүтэлбэрилнэгүй. Театр гү, али творческо эмхи зургаан бүхэнэй хүтэлбэрилэгшэдтэ декадада бэлэдхэлэй асуудалнуудые хубаарилан даалгажархёод, өөһэдөө тэрэнээ хүсэд шалгадаггүй, тодорхойгоор ударидадаггүй, хажуу тээһээнь хаража байдаг гэхэдэ алдуу болохогүй. Декадада бэлэдхэлэй эхилһэнһээ хойшо манай театрнуудай шэнэ шэнэ зохёолнуудые бэлдэжэ бираагүй шахуу байһаниинь имагтал Культурын министерствын юрэнхыгөөр, халирхайгаар хүтэлбэрилһэнһөө болоо бшуу. Министр нүхэр Д. Ж. Жалсабон, тэрэнэй орлогшо нүхэр Н. Д. Зугеев «зүжэгүүд бэлэн боложол байна» гэжэ хэлэжэ эхилһээр үнинэй. Теэд декадада абаашахаар хүсэд бэлэн болоһон зүжэг гү, али оперо юундэ үгы гээшэб?

Декадада бэлдэхэ эмхидхэлэй хүдэлмэри бүришье хангалтагүй байһаар. Хэдэн зуугаад комплект хубсаһа хунар оёгдохо ёһотой аад, тэдэнэй зариманиинь саарһан дээрэ эскизшье болоогүй зандаа. Хубсаһа хунар оёхо, декораци түхеэрхэ оперно театрын мастерскойн барилга унжагайранхай. Тиимэ мастерской үнгэрэгшэ хабар ашаглалгада үгтэхэ байһан аад, һаял торхонь бодхоогдожо байна. Декорацинуудые түхеэрхэ, бэлдэхэ хэрэгтэй гэлсэнэбди. Тэдэмнай Москвагай театрнуудай сценын талмайда таарахаар зурагдаха, бэлдэгдэхэ зэргэтэй байгаа. Энэ хүдэлмэришье биратайгаар хэгдэнэгүй.

Дуу, хатарай ансамбль уран һайханай хүтэлбэрилэгшэгүй байһаар. Культурын министерство энэшье асуудал хоёр жэл соо шиидхэжэ ядажа байна.

Бурят драмын театр, дуу болон хатарай ансамбль бэлэдхэлгын хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар, үрэ ехэтэйгээр ябуулха таарамжатай сценэтэй гэр байшангүй байһаар.

Театрнуудта, декада үнгэргэхэ комитедтэ найдаад, Культурын министерство декадада бэлэдхэлэй гол шухала асуудалнуудта хайхарамжа багатайгаар хандана. Декадада бэлэдхэлэй асуудалнуудые шиидхэлгэдэ олониитые, искусствын ажал-ябуулагшадые, эрдэмтэдые хабаадуулнагүй, творческо шэнэ эдэбхи үүсхэл гарганагүй.

Культурын министерствын партийна эхин организаци декадын бэлэдхэлдэ хабаатай асуудалнуудые суглаан дээрээ зүбшэн хэлсэнэгүй, театрнуудай, творческо эмхи зургаануудай партийна эхин организацинуудтай нягта холбоотойгоор хүдэлнэгүй. Театрнуудай, бусад творческо эмхи зургаануудай, декадада хабаадаха хүнүүдэй дунда соёл сурталай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һулаар ябуулагдана.

Дурсагдаһан бүхы дутагдалнуудһаа зохихо тобшолол хэхэ хэрэгтэй. Декадын үедэ табигдаха зүжэг, оперо, баледэй репертуар ойрын сагта бии болгохо, бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулха, тодорхой, тогтууритай түсэб табиха, творческо эмхи зургаануудта эрилтээ эрид шангадхаха, тэдэнэй ажал-ябуулгые үдэр бүриингөө хүтэлбэри, хиналта доро абаха, декадада хабаатай бүхы хүдэлмэреэ эрид шууд һайжаруулха, декадын бэлэдхэлдэ хабаадагшадай дунда хүмүүжүүлгын, ойлгуулалмжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха шухала.

Партийна, советскэ органуудай, декада үнгэргэхэ комитедэй зүгһөө энэ талаар тодорхой хэмжээ абамаар болоо.

Д. ДУГАРОВ, Ш. БАДЛЫН,
манай тусхай корреспондентнүүд.

Москвадахи Лихачевой нэрэмжэтэ автозавод «ЗИЛ-111» маркын долоон хүнэй һууритай таарамжатай зохид шэнэ хүнгэн машинануудые бүтээн гаргадаг болохо юм. Эдэ машинануудые предприятиин коллектив КПСС-эй XXI съездэдэ бэлэг болгон бүтээхэнь. Зураг дээрэ: «ЗИЛ-111» маркын шэнэ хүнгэн автомобильнууд Москвагай үйлсэнүүдтэ ябажа байна. **ТАСС-эй фотохронико.**

Колхозтой саг соогоо тоосохо

«Хүдөө ажахын артелиин Устав хазагайруулха ябадалые усадхаха хэмжээнүүд» гэһэн КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1946 оной сентябриин 19-дэ гаргаһан тогтоолой ёһоор колхозуудһаа абаһан юумэнэйнгээ түлөө элдэб эмхи зургаануудай хэр зэргээр тоосожо байһыень партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудай хүтэлбэрилэгшэд хинан хараха уялгатай.

Тиимэһээ ямаршье эмхи зургаан, колхозууд өөһэд хоорондоо хэһэн хүдэлмэриингөө түлөө гү, али абаһан эдеэ хоолойнгоо түлөө сэнгыень саг соонь түлэхэ ёһотой. Һүүлэй жэлнүүдтэ энэ шухала тогтоолые республикымнай зарим колхозууд болон эмхи зургаанууд хэрэг дээрэнь үшөөл муугаар бэелүүлнэ. Жэшээнь, республикын колхозуудта эмхи зургаануудай оруулха үринь 15,8 процентээр энэ жэлдэ ехэ болоо. Хэрбээ 1957 оной түрүүшын хахадта элдэб эмхи зургаанууд 6 миллион түхэригэй эд зөөри колхозһоо зээлеэр абаһан байбал, энэ жэлэй түрүүшын 6 һарада тэрэнь 7 миллион түхэриг хүрэтэрөө ехэ болоһон байна.

Хэжэнгын, Заиграйн, Зэдын, Иволгын, Кабанскын аймагуудай эмхи зургаануудай колхозуудта оруулха үринь энэ жэлдэ хэдэн дахин ехэ болоо. Илангаяа бэлэдхэлэй эмхи зургаанууд колхозуудай тушааһан эдеэ хоолой болон адуу малай түлөө саг соогоо тоосоногүй. Энээн тушаа иимэ нэгэ баримта абажа харая. 1958 ондо болоһон шалгалтын ёһоор бэлэдхэлэй эмхи зургаанууд колхозуудта 2575 түхэриг, «Росглавмаслопром» трест 675.223 түхэриг, «Буркоопсоюз» 667079 түхэриг, «Заготскот» конторо 304495 түхэриг мүнгэ үритэй байгаа.

Гадна зарим колхозой шалгалтын комиссиин һула, муугаар ажаллаһанай гэмээр республикымнай колхозууд гэшүүдэйнгээ хэһэн ажалые хараадаа абангүй, авансаар үлүү ехэ мүнгэ үгэжэ үридэ оруулжархёо.

Эдэ бүхы эмхи зургаануудай, мүн зарим колхознигуудай колхозһоо абаһан юумэнэйнгээ түлөө саг соогоо тоосоогүй дээрэһээнь оролдосотой һайнаар хүдэлжэ ябадаг колхознигууд олоһон ажалта үдэртөө хүртэһэн мүнгые саг соогоо абаха аргагүйдэнэ бшуу.

Колхозуудые машинын частяар, мүн барилгын материалаар хангажа байдаг «Сельхозснаб», «Автотракторсбыт», «Буркоопсоюз» болон бусад эмхи зургаанууд колхозуудай захилые саг соонь дүүргэнгүйгөөр, нилээд ехэ мүнгэ зөөриень барьяад байдаг заншалтай.

Иимэ дутагдалнууд аймагай хүдөө ажахын инспекциин талаһаа хинагдажа, дары зайсуулагданагүй. Гүрэнэй банкын зүгһөө шалгагшад, колхозой шалгалтын комиссиин гэшүүд эмхи зургаануудһаа колхозуудай абалгые нэхэхэ, саашадань тиимэ үри шэрэ гаргахагүй гэжэ оролдохо зэргэтэй.

Мүн иимэ ехэ үри шэрэ үшөө юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, аймгүйсэдкомууд колхозуудай квартал бүхэнэй тоосоое һайса шалгадаггүй байна. Зэдын, Заиграйн, Кабанскын, Кяхтын, Сэлэнгын аймагуудай хүтэлбэрилэгшэд колхозой мүнгэн жасые һайжаруулхын түлөө бага оролдолго гаргана. Тиимэһээ эндэхи колхозууд саг соогоо кварталайнгаа тоосоо табидаггүй.

Колхозуудай мүнгэн жасын талаар бии байһан дутагдалнуудые зайсуулхын тула аймгүйсэдкомой дэргэдэхи инспекциин инструктор-бухгалтернууд, колхозой шалгалтын комисси түргөөр хэмжээ абаха уялгатай.

В. Пластинин, Хүдөө ажахын министерствын эмхидхэлэй таһагые даагша.

Һү һайнаар хадагалха

Һү, мяха, тоһоной хүн бүхэндэ хүртэсын талаар Америкын Холбоото Штадуудые хүсэхэ тухай Партиингаа табиһан зорилгые республикымнай колхозууд хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ байнхай.

Жэл ерэхэ бүри городой ажалшадта улам ехэ хэмжээнэй һүн худалдагдана. Тиигэжэ энэ жэл урзанданайхида орходоо һү худалдалга 60 процентээр дээшэлээ.

Хүн зондо сагаан эдеэнэй зүйл элбэг ехээр худалдадаг болохоһоо гадна, тэрэниие гутаахагүйн түлөө горьтой оролдолго гаргаха хэрэгтэй.

Илангаяа зунай сагта һүн түргэн ээдэдэг, шанараа гээдэг. Тиимэһээ тэрэниие һаахаһаа эхилээд, тушаатараа һайнаар, сэбэрээр байлгаха гээшэ ехэ удха шанартай. Үнеэдые һаажа байхада арһан, дэлэндэнь халдаһан нюдэндэ харагдахагүй микробууд орожо, һү гутаадаг. Мүн баһа мууса угаагдаһан амһарта, хүнэг, һүнэй машинада халдаад гү, али шэбхэ шоройтой хиидэн орожо, һү гашалгадаг байна. Эдэ бүгэдые усадхахын тула һаалишад үнеэдээ һаажа байхадаа ариг сэбэрые наринаар сахиха зэргэтэй. Һаахынгаа урда үнеэдэй дэлэнгые һайнаар угааха, араһыень щёткоор һамнажа сэбэрлэхэ, арилгаха ёһотой.

Мүнөө Улан-Удын һүнэй заводто ехэнхидээ Иволгын, Тарбагатайн аймагуудһаа һүн асарагдана. Зүгөөр тэндэхи колхозуудта һү һааха, шанарыень һайжаруулха талаар үшөөл ехэ дутагдалнууд бии байһаар. Жэшээнь, Иволгын «Коминтерн» колхозой һүнэй-товарна фермэ дээрэ ариг сэбэрые сахиха ябадал муугаар табигданхай. Наг шэбхынь арилгагдаагүй хашаа, хорёонуудта үнеэдээ һаана. Үнгэрхэдөө һаалишад гараа угааха газаргүй, һү шүүхэ марлигүй, үмдэжэ үнеэ һааха халаадшьегүй байха юм. Тус колхоздо зунай сагта һаагдаһан һү хадагалха нэгэшье тусхай байра түхеэрэгдээгүй. Тиимэһээ колхоз шанар муутай һү худалдана.

Энэл шалтагаанһаа тэндэхи «Коммунизм» колхозой мүнөө зун заводто асарһан 15 тонно һүн гологдоо һэн. Мүн XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой фермэнүүд иимэрхүү байдалтай.

Дээрэ хэлэгдэһэн дутагдалнуудые усадхахын тулада колхозой хүтэлбэрилэгшэд бодото хэмжээ абаха уялгатай.

Һү гутаахагүйн тула зунай сагта колхоз фермэнүүдтээ һү хүргэхэ, хадагалха тусхай түхеэрэгдэһэн һэрюун газартай байха болоно. Иимэ түхеэрэлгэдэ ехэ гаргашашье хэгдэхэгүй. Мүльһэтэй нүхэтэй гү, али 8 градус тухай хүйтэн худагай уһатай цементлэгдэһэн сөөрэмтэй байхада һайн. Һааһаар һэрюун газарта байлгагдаһан һүн бэлээр гутадаггүй, шанар һайнтай байдаг гээшэ. Тиимэ һү заводто тушаахада литр бүриин 5 мүнгэн нэмэгдэжэ түлэгдэдэг.

Тарбагатайн, Прибайкальска аймагуудай зарим колхозууд энэ жэл һүеэ хүргэжэ, һайн шанартайгаар худалдаад, хэдэн арбаад мянган түхэриг нэмэлтэ түлбэри абаһан байна. Эдэнэй дүршэлые бусад аймагай колхозууд халан абаха ушартай.

И. Калекин, Улан-Удын һүнэй заводой директор.

ПВЗ-гэй хүдэлмэришэд колхоздо туһална

Түнхэнэй аймагай Жэмһэг нютагта энэ жэлдэ таряанай һайн ургаса абтаа. Эндэхи «Путь Ленина» колхоздо паровозо-вагонно заводһоо ерэһэн хүдэлмэришэд удаахан саг соо ажаллажа байна. Энэ үе соо тэдэнэр колхозой таряа хүряалгада ехэ туһа хүргэбэ.

Колхоздо ерэһэн хүдэлмэришэд колхознигуудтай мүрысэн хүдэлмэрилжэ, гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө болзорһоонь уридшалан дүүргэхэдэнь туһалаа. ПВЗ-гэй хүдэлмэришэдэй ажаллаһан нэгэдэхи комплексно бригада мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Эндэ туһалхаяа ерэгшэд гол түлэб таряанай тоог дээрэ хүдэлмэрилнэ.

Шэрэм шудхалгын цехын залуу хүдэлмэришэд Аня Капустина, Михаил Оширов, Надежда Манаева гэгшэд таряа хатааха, сэбэрлэхэ зууран, халаанайнгаа нормые ходо үлүүлэн дүүргэнэ. Автомашинада ороохо тээгшээр хүдэлһэн Владимир Копытиниие һайнаар ажаллаһанайнь түлөө колхозой правлени 200 түхэриг мүнгөөр шагнаа. Тэрэшэлэн бусад хэдэн хүдэлмэришэдтэ 300 түхэриг мүнгэ, нэгэ хони шан үгэһэн байна.

Колхозой правлениин баясхалан, шанда хүртэһэн заводой хүдэлмэришэд бүри эршэ зоригтойгоор хүдэлмэрилжэ байна. Һүүлшын 13 хоногой туршада тэдэнэр 1525 центнер ороохо сэбэрлэжэ, амбаарта оруулба.

Д. Дармаев.

Удааруулжа болохогүй хүдэлмэри

Редакцида ерэһэн бэшэг

Үнгэрһэн жэлэй март һарада Закаменай аймагай колхозуудые электричествотэй болгохо гэһэн тон һайшаалтай хүдэлмэри эхилһэн юм. 46 километртэ 35 киловольтно (высоковольтно), 94 километртэ 10 киловольтно лини колхозуудта татагдахаар хараалагдаа һэн. Тэрээнэй 35 киловольтно лининь байгша оной октябрь һарада ашаглалгада оруулагдаха ёһотой байгаа. Теэд мүнөө харахада тус хүдэлмэриин захa харагданагүй. Энээниие бүтээжэ байһан республикын «Сельэлектрострой» трестын (директорынь нүхэр А. Френкель) барилгын монтажна управлени ехээр удааруулжа байнхай.

Юуб гэхэдэ эндэ саг үргэлжын хүдэлмэришэд тэжэ байхагүй. Ажалгүй зайгуулшад эндэ дуратайдаа орожо хүдэлөөд, дуратайдаа гаража арилшахадань, хүнүүд дуталдажа, хүдэлмэринь һаатана. Нэгэ хүдэлмэришын 4 дахин абтажа, 4 дахин гараһан ушар бии. Бүргэ гэжэ нютагта подстанци баригдажа, тэндэһээ колхозуудта ошохо 10 киловольтно электролини татагдаха аад, подстанциин барилга мүнөө болотор эхилээдүй. Түсэбэй ёһоор энээнэй барилга октябриин 1-дэ дүүргэгдээд байха ёһотой байгаа.

Мүн колхозууд өөһэдтөө оруулха багананuудые бэлдэжэ, һуулгагдаха нүхэнүүдэй хажуудань тараажа зөөхэ ёһотой байгаад, нүхыеншье малтанагүй, багананuудые зөөнэшьегүй. «Победа», (түрүүлэгшэнь Цыдыпов). Сталинай нэрэмжэтэ (түрүүлэгшэнь Хубанов.), XX партсъездын нэрэмжэтэ (түрүүлэгшэнь Дугаров) колхозууд колхоз дотор татагдаха линидэ гаргагдаха бүхы хэрэглэмжэдэ 200-һаа 420 мянга хүрэтэр мүнгэ оруулха байгаад, өөдтэй юумэ оруулаагүй.

Эдэ бүхы хүдэлмэриие шамдуулха тухай аймгүйсэдкомой хэдэн шиидхэбэринүүд гаргагдабашье, тэрэнээ хүсэндэнь хүргэхэ хэмжээ абаагүй дээрэһээнь саарһан дээрээ үлэшоо.

Республикын «Сельэлектрострой» трест энэ барилгын ямараар ябажа байһан тухай техническэ харууһа юрэдөө хэнэгүй. Элдэб инструментнүүдээр, шүрэб болон гохо гэхэ мэтээр хүсэд хангнагүй, хангахадаа таарахагүй хэмжүүрэй юумэ эльгээнэ. Мүн техническэ кадраар муугаар хангана. Мүнөө колхозуудта лини татаха техническэ мэргэжэлтэй бригадирнууд үгы байна.

Эдэ бүгэдэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ трестын СМУ (участогай начальник нүхэр Закаменных Н. В.) эндэхи барилгада хайша хэрэгээр хандадаг, эндэ ерэжэ бодото байдалтай танилсадаггүй юм.

Хүдэлмэришэдэй дунда ойлгуулалмжын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри тон һулаар ябуулагдана. Тэрээнһээ боложо ажалай журам ехэ муу, хүдэлмэришэд ажалдаа дуратайдаа гарадаг, дурагүйдөө гарахагүй ушар үзэгдэнэ. Нютагай партийна организаци эдэ дутагдалнуудые усадхаха талаар ямаршье хэмжээ абанагүй.

Мүнөө республика доторнай гурбан жэлэй соёлой добтолгын эхилээд байхада колхозуудые электрын гэрэлтэй болгохо түсэбтэ ажалые иигэжэ унжагайруулжа байһан «Сельэлектрострой» трестын хүтэлбэрилэгшэдэй урда шанга асуудал табижа, энэ шухала хүдэлмэриие һэргээхэ шухала гэжэ һанагдана.

Д. Аюшеев, манай корр,
Д. Данилов, аймагай газетын редактор.

МАНАЙ РЕСПУБЛИКА ДОТОР

Олзотой ан

Василий Филиппович Котовщиков агнуурида дуратай хүн. Тиимэл хадаа агнууриин ажал эрхилдэг Түнхэнэй ондатрын ажахыда хүдэлнэ. Жэл бүхэндэ ан олоор барижа, гүрэндөө ашаг олзо ехээр оруулна.

Нүхэр Котовщиков гансахан агнууриин үнгэрэгшэ сезондо 1000 ондатра баряа. Зунай үедэ хэдэн зуун зумбараа, ургамалай болон ан амитадай хоротонии олоор хороогоо.

Агнууриингаа хажуугаар гэртээ халтар хара гурбан үнэгэ барина. Тэдэнь жэл бүхэндэ олон гүлгэ гаргажа, эзэндээ ехэ олзо доход үгэнэ. Үнэгэдһөө жэлдээ 9—10 мянган түхэригэй олзо оруулна. Мүнөө жэл эхэ хоёр үнэгэнһөө 12 гүлгэ абаа. Энэ жэлдэ 15 мянгаһаа доошо бэшэ түхэригэй ангай арһа өөрынгөө фермэһээ абахаар багсаана.

Эхилхээ байгаа агнууриин сезондо 8 мянгаһаа доошо бэшэ түхэригэй ангай арһа гүрэндөө тушаахаб гэһэн уялга Василий Филиппович абанхай.

Д. Колмаков.

Оролдосотойгоор ажаллана

Мухаршэбэрэй аймагай «Эрдэм» совхозой гурбадахи отделениин (эрхилэгшэнь Базаров) хонишод хонидойнгоо тоо толгой олошоруулха талаар нилээд оролдолго гаргажа, энэ жэлдэ абтаһан түлнүүдээ гарза хоролтогүйгөөр мал болгожо байна. Отделени 100 толгой эхэ хонин бүриһөө 108 хурьга абаад, бултыень түлжүүлбэ.

Отделениин хонишод малайнгаа үбэлжэлгэдэ эртээнһээ һаналаа табижа, зунай үедэ 3000 гаран центнер һайн шанартай үбһэ бэлдэһэн байна. Тэрэнэйнгээ гушаад процентые малайнгаа үбэлэй байрада зөөжэ оруулаа.

Бүхы 16 отарануудайнь хонид үбэлжөөндөө ороторoo бүри таргалуулагдахын зорилгоор тарианай узуур болон һай һайн бэлшээридэ адуулагдана. Тиихэдэ хонидые оньһон аргаар үрэжүүлгэ һайнаар эмхидхэгдэнхэй.

Отделениин хонишод үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые октябриин 15 хүрэтэр дүүргэхэ зорилготойгоор ажаллана.

М. Фалилеев.

ЗЭДЫН АЙМАГТА

УЛААН ТУГАА БҮХӨӨР БАРИЖА ЯБАНА

XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз һү һаалгаар аймаг соогоо түрүү зэргэдэ ябаһаар. Ажахын жэлэй 8 һарын дүнгөөр үнеэн бүриһөө 1158 литр һү һааба. Энэ колхоз партиин айком, аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг бүхөөр барижа байнхай.

МАЛАА ҺАЙНААР АДУУЛНА

Ленинэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин хоёрдохи комплексно бригадын Шобхын Хаяадахи залуу малай гүүртые Чултум Батуевич Будаев даадаг юм. Тус малшан олон жэлдэ оролдосотой һайнаар ажаллажа байна. Энэ жэлдэ нүхэр Батуев 120 бүрүү, хашарагуудые даажа абанхай. Тиигэхэ зуураа август һарада харууһалжа байһан малайнгаа толгой бүриин шэгнүүрые сүүдхэдээ дунда зэргээр килограмм шахуу нэмээгээ. Сентябрьдашье һайн эдисэтэй газараар малаа адуулаа.

ТҮРЭЛХИДЭЙ СУГЛААН

Петропавловкын дунда һургуулиин нэгэдэхи классуудай һурагшадай түрэлхидэй суглаан һаяхан болоо. Һургуулиин багша Федосия Шангина суглаа нээһэн байна. Үхибүүдэй һуралсалда туһалха тушаа асуудал суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Һүүлээрнь багша Александра Бураева «Үхибүүдые хүмүүжүүлхэ тухай» лекци эндэ сугларһан 58 түрэлхидтэ һонирхолтойгоор уншаа.

Түрэлхид нэгэдэхи классай һурагшадай номоо үзэхэдэнь хайшан гэжэ туһалха тухай, мүн тэдэнэй абари зангые зүбөөр хүмүүжүүлхэ тухай багшанарһаа олон асуудал һуража, түрэлхид дүүрэн харюу абаһан байна. Суглаанда хабаадагшад түрэлхидэй лектори байгуулха гэһэн дурадхал барандаа һайшаагаа.

С. Табдаев.

Зэдэ.

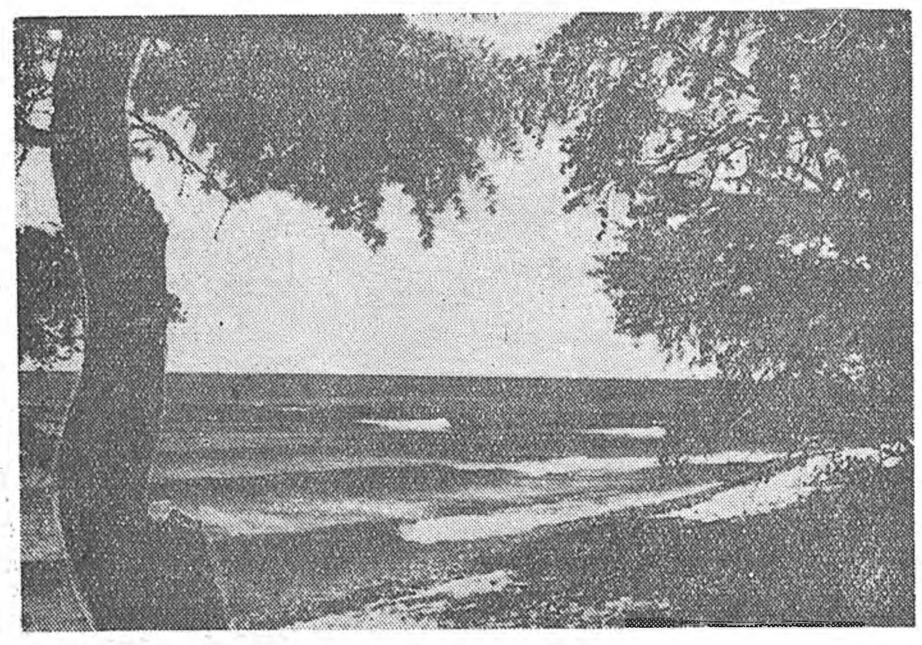

БАЙГАЛАЙ ДОЛГИН. **3. Веснинагай** фотоэтюд.

Олон үхибүүдтэй эхэнүүд шагнагдаба

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1944 оной августын 18-най Указай үндэһөөр Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум олон үхибүүдые ехэ болгожо, хүмүүжүүлһэн эхэнүүдые ССР Союзай Верховно Соведэй Президиумэй нэрэһээ «Эхын алдар» гэжэ орденуудаар, «Эхын медаль» гэжэ медальнуудаар шагнаба.

1958 оной сентябриин 16—17-ной Указуудаар хамта 201 эхэнүүд шагнагдаа. Тэдэнэй дунда «Эхын алдар» гэжэ I шатын орденоор 4 эхэ, «Эхын алдар» гэжэ II шатын орденоор—11, «Эхын алдар» гэжэ III шатын орденоор—27, «Эхын медаль» гэжэ I шатын медаляар—57, «Эхын медаль» гэжэ II шатын медаляар 102 эхэ шагнагдаа.

Хориин аймагай Нарин гэжэ тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Е. А. Бояк, Заиграйн аймагай Дээдэ Тальцы тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр М. Е. Пронина, Кабанскын аймагай Большое Колесово тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр П. И. Абдулозьянова, энэ аймагай Закалтус тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр И. А. Суворова гэгшэд «Эхын алдар» гэжэ I шатын орденоор шагнагдаба.

«Эхын алдар» гэжэ II шатын ордендо Хэжэнгын аймагай Хэжэнгэ тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр И. А. Егунова, Закаменай аймагай Цакир тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Н. Н. Яковлева, Бичурын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн К. К. Тимофеева гэгшэд хүртөө.

Сахарай свёклоһоо 100 мянган түхэриг олзо абаа

Сахарай свёклын баян ургаса абахын түлөө байгша ондо манай Калининай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин свёкло ургуулагшад ехэхэн оролдолго хэшээл гаргажа хүдэлмэрилөө.

Звенодомнай свёкло тариха хамта 12 гектар үрэжэл һайнтай, хара шоройтой, уһалууриин газар даалгагданхай байгаа. Тэрэ газараа звеногойнгоо 15 хүндэ тус бүридэнь 76—76 соотоор хубаарилжа үгөө һэмди. Хабар свёклынгоо үрэһэ тарихынгаа урда газараа 2 дахин һайса уһалаад, баһа һайрамай уһа горьтойгоор тогтооһон байгаабди. Мүн тэндэ 20 тонно наг шэбхэ гаргагдаа юм. Тиигээд газарай һайн гэдэһэн, халаһан хойно гектар бүхэндэ 33 килограмм хэмжээнэй үрэһэ юрын үргэн рядтай сеялкээр таряабди. Удаань свёклын эшын бултайжа гараад, 3—4 набшаһатай болоод байхадань, ургасын зурууд хоорондын элдүүрилгэ утааша, хүндэлөөшэнь хэгдээ. Эшэнүүдэйнь бүришье горьтойхон болоод байхада, үлүү булуунь түүгдэжэ, шэнгэрүүлэгдэһэн байна. Звеногой хүн бүхэн даажа абаһан газартаа элдүүрилгын, ургаса харууһалгын бүхы хүдэлмэри өөһэдөө хангалтай һайнаар хээ гээшэ.

Бүхы хүсэ оролдолгоёо гаргажа хэһэн ажалнай дэмы хосороогүй. Зунай һарануудта хура бороогүй, гандуушаг байбашье һаань, бүхы газарайнгаа гектар бүриһөө дунда зэргээр 200 центнер сахарай свёкло абаабди. Мүнөө колхознай сахарай свёкло гүрэндэ тушаажа, худалдажа, хамта 100 шахуу мянган түхэригэй олзо доход орууланхай. Өөһэд өөһэдынгөө даажа байһан газарһаа бараг һайн ургаса абаһан хүн бүхэн 600—800 ажалта үдэр олоо юм.

Тиигэжэ манай звеногойхид партиингаа ээлжээтэбэшэ XXI съездые ажалай амжалтаар угтахаяа байһандаа омогорхон, саашадаа хүдэлмэридөө бүри ехэ амжалта туйлажа, ерэхэ жэлдэ бүхы газарайнгаа гектар бүриһөө 250—300 центнер свёкло ургуулхаар зоригжонхой.

А. Цай Ван-ши, колхозой свёкло ургуулагшадай звеное даагша.

Кударын аймаг.

2-дохи, 3-дахи фермынхид түрүүлбэ

Яруунын мяха-һүнэй совхоздо һү һаалгаар байгша оной 8 һарын, мүн сентябриин түрүүшын арбан хоногой социалистическэ мүрысөөнэй дүн гаргагдаа. Хоёрдохи, гурбадахи фермэнүүдэй һаалишад нилээд һайнаар хүдэлмэрилжэ, мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана.

Гурбадахи фермын хуушанай хүдэлмэришэн Цыбикмит Жамсаранова жэлэй эхилһэнһээ хойшо үнеэн бүриһөө 1800 литр һү һааба. Тэрэнэйнь 700 литр зунай һарануудта һаагдаа.

Һаалишад О. Головчан, Ц. Кустова, А. Митыпова, С. Жук гэгшэд һү һаалгаараа мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ гаранхай.

В. Байбородин.

Шэнэ мэргэжэл шудалхадаа

Комсомолец Анатолий Хайнацкий хэдэхэн жэлэй саада тээ судна бүтээлгын заводто хүдэлмэришэн боложо ороһон юм. Түрүүшээр тэрэ элдэб хүдэлмэри хэдэг байгаа. Тиихэдээ даабари, түсэбөө ходо үлүүлэн дүүргэжэ, оролдосотой, һүбэлгэн бэрхэ, үнэн сэхэ ажалшан байһанаа нүхэдтөө харуулаа һэн.

Уданшьегүй Анатолиие модошо дархан болгохо гэжэ дурадхал заводой дирекцидэ ороһон байгаа. Шэнэ мэргэжэл шудалхаяа тэрэ арсаагүй һэн. Тэрэ гэһээр 2—3 һара үнгэрбэ. Сэлмэг дулаахан сентябрь һарын үдэр заводой хүдэлмэришэд модошо дархан Хайнацкиин хажууда сугларшанхай, тэрэнэй шадамар бэрхээр модо харуулдахыень хараад, баяртайгаар энеэбхилэлдэн байгаа бэлэй. Теэд баярланшьегүй яахаб даа. Тэдэнэй найдажа, шэнэ мэргэжэл олгоһон хүбүүн иимэ бэрхэ, уран болоо ха юм.

Мүнөө комсомолец Хайнацкий КПСС-эй XXI съездын, мүн ВЛКСМ-эй 40 жэлэй ойн һайндэрые ажалай бэлэгээр угтахаяа социалистическэ мүрысөөндэ оролсонхой. Тэрэ үдэр бүриингөө даабариие нэгэ хахад, хоёр дахин дүүргэнэ.

Зураг дээрэ: модошо дархан Анатолий Хайнацкий.

Н. Сафроновой фототекст.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ООН-эй Генеральна Ассамблейн XIII сесси

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 30. (ТАСС). Генеральна Ассамблейн үглөөнэй заседаниин эхилхэдэ, Ассамблейн түрүүлэгшэ Малик иигэжэ мэдүүлээ. Юрэнхы үгэ хэлэлгэдэ хабаадаһан делегадууд хадаа Ливан, Иорданидахи байдал тухай ООН-эй Генеральна Ассамблейн онсо яаралтай тусхай сессиин тогтоолой ямараар дүүргэгдэжэ байһан тушаа ООН-эй генеральна секретарь Хаммаршельдын элидхэл тушаа имагтал тогтохо ёһотой. Энэ мэдүүлгэ юу харуулнаб гэхэдэ, баруун гүрэнүүд хадаа Ливан, Иорданиһаа Америкын болон Англиин сэрэгүүдые гаргаха тухай тодорхой асуудалые юрэнхы үгэ хэлэлгэ соо оруулжа балартуулха гэжэ оролдодог байһыень харуулна.

Удаань Суданай делегациие толгойлогшо, гадаадын хэрэгүүдэй министр Махгуб, Цейлоной түлөөлэгшэ Корея гэгшэд үглөөнэй заседани дээрэ үгэ хэлэһэн байна.

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 1. (ТАСС). Генеральна Ассамблейн сентябриин 30-най үдэрэй пленарна заседани дээрэ Болгариин делегациие толгойлогшо, Гадаадын хэрэгүүдэй министр Карло Луканов түрүүлжэ үгэ хэлээ. Дунда Зүүн зүгтэ Америкын болон Англиин сэрэгүүдэй эзэрхэг түримхэй ябуулга хэһэнһээ, Хитадай Арадай Республикада эсэргүүгээр США-гэй хорото ааша гаргажа байһанһаа уламжалан һүүлэй үедэ уласхоорондын байдал шахардуу шанга болоод байна гэжэ Луканов тэмдэглээ. Империалистическэ гүрэнүүдэй зонхилхы хүнүүдэй ябуулдаг бүхы политикань юу харуулнаб гэхэдэ, олониитын ондо ондоо байгуулалтатай оронуудай энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха шухала байһые мэдэрхэһээ тэдэнэр арсана. Дээдэ зэргэтэнэй уулзалга эмхидхэхэ тухай дурадхалые США-гэй зонхилхы хүнүүд буруушааһан зандаа, тэдэнэр Советскэ Союзһаа жэшээ абахые хүсэдэггүй дээрэһээ, атомна, водородно зэбсэг туршалгые болюулхаһаа арсана. Харин тэдэнэр туршалгануудые бүри олоор хэжэ байнхай. США, тэрэнэй союзнигууд Европодо атомна зэбсэгһээ сүлөө зоно байгуулха түсэбые буруушаагаа, мүн аюулгүй байдал хамтаараа сахиха түсэб хүлеэн абахые оролдоногүй. США хадаа бүхы дэлхэй дээрэ сэрэгэй эзэрхэг түримхэй бүлэглэлнүүдые байгуулаа, бусад оронуудай газар дээрэ сэрэгэй хэдэн олон зуун базануудые түхеэрнэ, өөһэдынгөө союзнигуудые атомна зэбсэгээр, ракетэнүүдээр хангана. Олон далай болон океанууд соогуур Америкын сэрэгэй корабльнууд ябана, мүн эдэ далайнууд дээгүүр самолёдуудынь ниидэнэ гэжэ Луканов хэлээ.

Болгариин хилэ шадарай районуудта ракетэнүүдые табиха базануудай баригдажа байһые, мүн тэдэ нютагуудта Америкын сэрэгүүдэй буулгагдадаг гү, али иишэ тиишээ ябуултажа байдагые Болгариин Арадай Республика хэрэгсээнгүй гаража шадахагүй байна. Болгариин хилэ шадар Америкын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй бии байһан, мүн социалистическэ оронуудта США-гэй зонхилхы хүнүүдэй харша муугаар хандадаг ушар Балканска хахад арал дээрэхи оронуудтай хуршэ ёһоной һайн харилсаа байгуулха хэрэгтэмнай нэмэлтэ һаад бэрхэшээл тохёолдуулна гэжэ Болгариин түлөөлэгшэ саашань хэлээ.

Генеральна Ассамблей хадаа эб найрамдал аршалан хамгаалхын тулада империалистнуудай хэжэ байһан эзэрхэг түримхэй ябуулгые хамагай түрүүндэ буруушааха, Дунда болон Алас Дурна зүгүүдтэ хэгдэжэ байһан эзэрхэг түримхэй ябуулгануудые зайсуулха хэмжээ абаха, буу зэбсэг хуряаха асуудал шиидхэлгые урагшатай болгохо, гүрэнүүдэй энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха гол ёһонуудые бодотоор бэелүүлхын тулада тодорхой хэмжээ-ябуулгануудые һанамжалан дурадхаха ёһотой гэжэ Луканов онсолон тэмдэглэбэ.

Ливанһаа Америкын сэрэгүүдые, Иорданиһаа Англиин сэрэгүүдые удаарууланrгүй гаргаха хэрэгтэй гэжэ Болгариин делегациие толгойлогшо мэдүүлээ. ООН-эй зэбсэгтэ хүсэнүүдые байгуулха гэһэн һанаашалгые Луканов эрид шууд буруушаагаа.

Тайваниин хоолой тээшэ Америкын сэрэгүүдээ эльгээжэ байһан ушар КНР-тэ эсэргүүгээр элитээр хэгдэжэ байһан эзэрхэг түримхэй ябуулга болоно гэжэ Луканов тоолоһон байна.

КНДР-эй Арадай Ехэ дээдэ Суглаанай сесси нээгдэбэ

ПХЕНЬЯН, октябриин 1. (ТАСС). КНДР-эй хоёрдохи зарлалай Арадай Ехэ дээдэ Суглаанай дүрбэдэхи сесси мүнөөдэр хүдэлмэреэ эхилээ.

Сесси хадаа бүгэдэ ниитын, уялгата хүсэд бэшэ дунда һуралсал бэелүүлхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэхэ, КНДР-эй Арадай Ехэ дээдэ Суглаанай Президиумэй Указуудые баталха байна.

Һургуулинуудай 600 шахуу түлөөлэгшэд, гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд сессиин хүдэлмэридэ хабаадалсана.

Зүбшэхэ зүйлэй нэгэдэхи асуудалаар Гэгээрэлэй болон культурын министр Ли Ир Ген үглөөнэй заседани дээрэ элидхэл хээ. Тиигээд элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэ эхилһэн байна.

Алжирай Республикын саг зуурын правительствые Монгол Арадай Республика мэдэрбэ

УЛАН-БАТОР, октябриин 1. (ТАСС). Монцамэ агентство иигэжэ дамжуулба. Алжирай Республикын Гадаадын хэрэгүүдэй министр Мохаммед Ламин Дебагхин гэгшэдэ МНР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрын уялга дүүргэгшэ Шагдарсүрэн телеграмма үсэгэлдэр эльгээгээ. Алжирай Республикын саг зуурын правительствые мэдэрхэ тухай шиидхэбэри Монгол Арадай Республикын правительство гаргаа гэжэ телеграмма соогоо Шагдарсүрэн мэдээсэһэн байна.

Алжирта үнгэргэгдэһэн асуултын дүнгүүд тухай Алжирай Информациин министерствын түлөөлэгшэ иигэжэ мэдүүлбэ

КАИР, октябриин 1. (ТАСС). Алжирта үнгэргэгдэһэн асуултын дүнгүүдые тайлбарилха зуураа, Алжирай Республикын Информациин министерствын түлөөлэгшэ иигэжэ мэдүүлээ. «Асуултын дүнгүүд тухай Франциин правительствын толилһон дүнгүүд ямаршье удхашанартай бэшэ юм. Үнэндөө Франциин сэрэгэй засагаархидай дура хүсэлөөр Алжирта асуулта үнгэргэгдэһэн байгаа бшуу. Алжир арад тухай хэлэхэ болоо һаа, Алжирай Республикын саг зуурын правительствода тэдэнэр үнэн сэхэ байдаг дээрэһээ, Алжирые сүлөөлхын түлөө тэмсэлые хүсэдөөр дэмжэжэ байһанаа үни хада элишэлэн мэдүүлһэн байгаа».

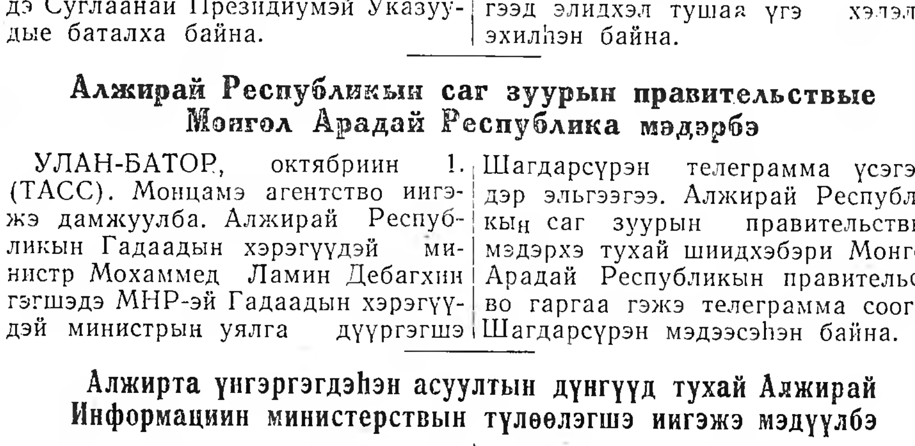

— Мистер, энээниие шорой шохой хаядаг газарта абаашахатнай гү?
— Үгы! ООН-до абаашахамни! ТАСС-эй фотохронико.

Милан. Италиин Коммунисти
партиин центральна орган «Унита
зетын заншалта һайндэр һаяхан
Энэ баярта Хойто Италиин олон
ной хэдэ мянган ажалшад хаба
байна. Италиин Коммунистическэ
тиин элитэ ажал-ябуулагшад, тэр
до КПИ-гэй ЦК-гэй Генеральна
тарь Пальмиро Тольятти һайндэр
баадалсаа. **Зураг дээрэ:** хүнүүд
кын ракетнэ установкын дэргэдэ
«Америкын ракетэнүүдые Италида
хыень бидэнэр буруушаанабди»
плакат дээрэнь бэшэгдэнхэй.

Публифотын фо

Барилгые, хүдөө ажахы электрификацилгын асууда советскэ делегаци США о

НЬЮ-ЙОРК, октябриин
(ТАСС). Барилгые, хүдөө а
электрификацилгын асуу
США ошоһон советскэ де
орон соогуур аяншалһаар. И
нойс, Айова, Бисконсин, М
штадуудай университедүүдтэ
гаци хүрэжэ, барилгын, хүдөө
гуудые электрификацилгын т
научна шэнжэлэлгын хүдэлмэ
танилсаһан, электрын хүсэ хэр
оньһожоруулагдаһан, мал а
фермэнүүдые хараһан, бар
организацинуудта хүрэһэн
Делегаци Колумбиһаа (М
штат) Андалузи (Алабама
орохоёо сентябриин 30-да гар

Алжирай саг зуурын правительствода Алжи коммунистическэ парт ЦК-гэй эльгээһэн бэш

ПАРИЖ, октябриин 1. (Т
«Юманите» газетын мэдээс
ёһоор, Алжирай Республик
зуурын правительствын пр
министр Ферхат Аббаста Ал
коммунистическэ партиин
ральна Комитет амаршалгын
эльгээгээ. «Алжирай бэеэ да
байдалые мэдэрэн, буудалда
соохо тухай асуудалаар Фран
хэлсээ хэхэдэ Алжирые т
хүсэд эрхэтэй гансахан орг
саг зуурын правительство
гэжэ энэ бэшэг соонь онсолон
дэглэгдэнэ.

Алжирай коммунистическэ
хадаа тэмсэл хэжэ байһан
райхидай правительствода
далсахаар бэлэн байһанаа м
хэ зуураа, газар нютагаа с
талаар Алжирай Республик
зуурын правительствын
байһан оролдолгые шууд
дэмжэнэ, тэрэшэлэн Алжир
лөөлхэ национальна фронты
жэнэ» гэжэ бэшэг соо заагд

КНР-эй правительствын юһэдэхэ уридшалан ha

ПЕКИН, октябриин 1. (Т
Синьхуа агентство иигэжэ
жуулна.

Американ сэрэгэй арбан
Сямынь, Мацзу (Фуцзянь
ци) шадар манай орондо х
уһа руу октябриин 1-дэ оро
зянь шадарай КНР-тэ х
уһан дээгүүр Американ арб
рэсітель ниидэһэн байна.

КНР-эй Гадаадын хэ
министерствын түлөөлэгшэ
жэ мэдүүлхэдөө ааалгадаб
рикын Холбоото Штадуудай
хорото ааша гаргажа байһ
рэнээ КНР-эй правительств
юһэдэхэе шангаар уридшал
нуулна.

Англиин гадаадын хэрэгүүдэй министерство мэдүүлгэ

ЛОНДОН, октябриин 1.
Иорданиһаа Англиин сэр
гаргалга октябриин 20-һоо
гэжэ Англиин гадаадын хэр
министерство соносхоо.
генеральна секретарь Х
шельддэ эльгээгдэхэ бэшэг
нистерство толилһон байна.
байн Англиин сэрэгүүд,
болон һомо хэрэгсэлнүүд
абаашахаар бэлэн болгогд
гэжэ Англиин правительст
бэшэг соогоо мэдүүлһэн ба

Редактор Ц. Ц. ЦИБ

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46,32, зам. редактора—32,74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни и экономики—47-59, пропаганды и местной информации—35- культуры и быта—34-05, писем трудящихся и переводов—24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н00854. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 4